

Forsvarsakademiet
Fakultet for Strategi og Militære Operationer
VUT II/L-STK 2003/2004

KL L.H. Nielsen
KN L.S. Nielsen
KN J. Henneberg

OKT 2003

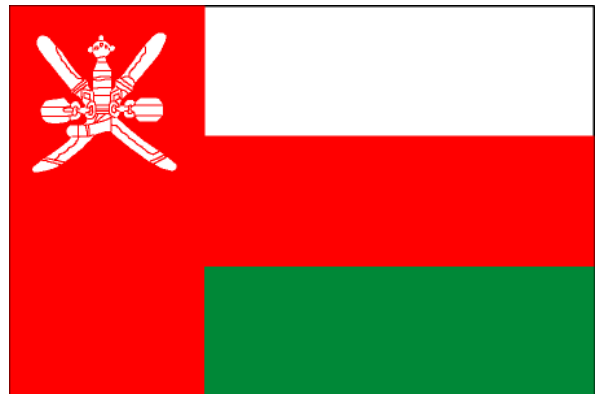
STRATEGISK OMRÅDESTUDIE

YEMEN

OG

OMAN

UKLASSIFICERET

**Forsvarsakademiet
Fakultet for Strategi og Militære Operationer
VUT II/L-STK 2003/2004**

**KL L.H. Nielsen
KN L.S. Nielsen
KN J. Henneberg**

OKT 2003

STRATEGISK OMRÅDESTUDIE AF YEMEN OG OMAN

"På baggrund af en analyse af Yemen og Omans strategiske kapacitet og landenes sikkerhedspolitiske situation vurderes Yemen og Omans fremtidige sikkerhedspolitiske muligheder".

UKLASSIFICERET

RESUME

Mange af årsagerne til Yemens og Omans nuværende sikkerhedspolitiske situation findes i deres historie. Særligt stammekultur og påvirkningen af fremmede magter har sat sine spor. I Yemen har den stærke stammekultur, kombineret med delingen af i et nord og syd i 1914, haft stor indflydelse. Oman har ikke i samme grad været splittet. Den tolerante Omanske form for islam har bidraget positivt til en fredelig udvikling af landet.

Yemen og Oman vigtige geostrategiske beliggende på den sydlige del af den arabiske halvø med mulighed for at påvirke store dele af verdens olie- og container transporter medvirker til den vestlige verdens interesse for stabilitet i de to lande.

I Yemen er de største sociologiske problemer fattigdom, befolkningens dårlige sundhedsniveau og en kraftig befolkningstilvækst, hvilket giver dårlige betingelser for velfærd og levestandard i samfundet. Modsat Yemen, har Oman haft råd til at prioriteret sundhedssystemet og uddannelsessystemet, og sammen ved udenlandsk hjælp bragt dem op på regional standard.

Yemens økonomi er grundet et ineffektivt landbrug, forældet industri og stor arbejdsløshed ekstrem dårlig. Samtidig er den afhængig af få faktorer, der i blandt udenlandsk støtte og en svingende indtægter fra olieudvinding. Alt i alt dystre økonomiske fremtidsudsigter. Omans økonomi er derimod i en positiv udvikling, og landet har taget tiltag til transformation af økonomien i takt med olieressourcerne svinder ind.

Yemen har et stort men ikke særlig effektivt militær. Dette skyldes blandt andet den ældre teknologi. Ud over de militære styrker har Yemen et omfattende sikkerhedsapparat, som primært er dedikeret til at sikre præsidentens magt. Omans militær er derimod blandt de mest effektive og veludrustede i regionen. Oman fremstår dermed som en stat, som er i besiddelse af et mindre med meget effektivt militær, der kan opretholde landets suverænitet.

Indenrigspolitiske set har Yemen, grundet den stærke stammekultur bakket op med væbnet magtudøvelse, problemer med at opretholde centralmagtens indflydelse. Disse kræver en høj grad af selvstændighed, som centralmagten historisk har været nødsaget til at tage leve med. En "del og hersk" politik kan siges at være praktiseret i Yemen.

På trods af, at demokrati og menneskerettigheder ikke er udbredt i Oman, synes landet i balance, og indenrigspolitikken ledes fast af Sultanen. Da landet er i en positiv økonomisk udvikling, og da der ikke er nogen potentielle konflikter som kan true den indenrigspolitiske stabilitet vurderes denne balance at fortsætte.

Yemen har generelt svært ved at føre en selvstændig udenrigspolitik. USA har senest haft Yemen i fokus grundet kampen mod terrorisme, og Yemen har således kun den mulighed at tilslutte sig denne. Oman er derimod bedre i stand til at føre en selvstændig udenrigspolitik. Dette skyldes primært den velfungerende statsmagt, det stærke militær og den indenrigspolitiske stabilitet.

UKLASSIFICERET

Sammenfattende vurderes den sikkerhedspolitiske situation i Yemen som værende ustabil, og den sandsynlige fremtidige udvikling peger i retning af en konfliktfyldt fremtid, forårsaget af økonomisk og sociologisk deroute.

Den sikkerhedspolitiske situation i Oman vurderes at være stabil, og de sandsynlige fremtidige udviklingstendenser peger i retning af fortsat stabilitet.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

RESUME	3
INDHOLDSFORTEGNELSE	5
1. INDLEDNING	7
1.1. OPGAVE.....	7
1.2. OPGAVEDISKUSSION.....	7
1.3. VÆGTNING.....	7
1.4. STRUKTUR OG METODE.....	8
1.5. KILDER.....	8
1.6. AFGRÆNSNING.....	8
1.7. DEFINITIONER.....	8
2. REDEGØRENDE ANALYSE	9
2.1. DEN HISTORISKE FAKTOR.....	9
2.1.1. Religion.....	9
2.1.2. Kolonister og nabolandes påvirkning.....	9
2.1.3. Politik og demokrati.....	11
2.1.4. Vurdering.....	12
2.2. DEN FYSISK-GEOGRAFISKE FAKTOR.....	14
2.2.1. Beliggenhed størrelse og grænser.....	14
2.2.2. Geografiske regioner, fremtrædende terrænelementer og nøgleområder.....	14
2.2.3. Klima og vejr.....	15
2.2.4. Vurdering.....	15
2.3. DEN KOMMUNIKATIONSMÆSSIGE FAKTOR.....	16
2.3.1. Transport- og telekommunikationssystemer.....	16
2.3.2. Vurdering.....	16
2.4. DEN SOCIOLOGISKE FAKTOR.....	18
2.4.1. Befolkningens størrelse og geografiske placering.....	18
2.4.2. Religiøse og etniske grupperinger.....	18
2.4.3. Sundhed.....	19
2.4.4. Uddannelse og levestandard.....	19
2.4.5. Vurdering.....	20
2.5. DEN ØKONOMISK-VIDENSKABELIGE FAKTOR.....	21
2.5.1. Fødevarerproduktion produktionsmidler og ressourcer.....	21
2.5.2. Energiproduktion og ressourcer.....	21
2.5.3. Råmaterialer til industrien.....	22
2.5.4. Industriproduktion.....	22
2.5.5. Handel og service.....	22
2.5.6. Arbejdskraft.....	23
2.5.7. Økonomisk struktur og finanser.....	23
2.5.8. Vurdering.....	24

UKLASSIFICERET

2.6. DEN MILITÆRE FAKTOR.....	25
2.6.1. Generelt.	25
2.6.2. Opgaver for de væbnede styrker.	25
2.6.3. Kommandoforhold og relationer til det politiske niveau.....	25
2.6.4. Størrelse, organisation og materiel.	26
2.6.5. Uddannelsesmæssige forhold.	27
2.6.6. Private hære.	27
2.6.7. Vurdering.	27
.7. DEN INDENRIGSPOLITISKE FAKTOR.....	29
2.7.1. Politisk målsætning.	29
2.7.2. National holdning og selvopfattelse.	29
2.7.3. Regering og administration.	29
2.7.4. Politiske partier og grupper.	29
2.7.5. Lov og orden.	30
2.7.6. Den aktuelle indenrigspolitiske situation.	31
2.7.7. Vurdering.	31
2.8. DEN UDENRIGSPOLITISKE FAKTOR.....	33
2.8.1. Udenrigspolitisk målsætning.	33
2.8.2. Forholdet til relevante eksterne aktører.	33
2.8.3. Vurdering.	34
2.9. Sammenfatning af de strategiske faktorer.....	35
3. VURDERING.....	36
3.1. SAMMENHÆNGEN MELLEM DE STRATEGISKE FAKTORER.	36
3.1.1. Yemen.	36
3.1.2. Oman.	37
3.2. VURDERING AF SIKKERHEDSPOLITISKE MULIGHEDER.	37
3.2.1. Scenario 1 - Ustabil udvikling i Yemen.....	37
3.2.2. Scenario 2 - Stabil udvikling i Oman.	37
3.3. AFSLUTNING.....	38

Tillæg:

A. Bibliografi.

Bilag:

- 1. Skematisk oversigt over opgaven.**
- 2. Den geografiske faktor.**
- 3. Den kommunikationsmæssige faktor.**
- 4. Den sociologiske faktor.**
- 5. Den økonomisk-videnskabelige faktor.**
- 6. Den militære faktor.**
- 7. Kort over Yemen og Oman (udfoldeligt)**
- 8. Kort over Yemen.**
- 9. Kort over Oman.**

1. INDLEDNING.

Den arabiske verden er for mange en mere eller mindre lukket verden. Mange er tilbøjelige til at betragte de arabiske lande som værende meget ens, men er dette sandheden?

Dette områdestudie behandler nabolandene Yemen og Oman. Yemen, som senest er kommet i fokus i krigen mod terrorisme og Oman, som er et af USA's væsentlige militære baseområder i regionen. Det findes således meget aktuelt og relevant at analysere de to lande i samme studie.

1.1. OPGAVER.

Områdestudiet¹ er udarbejdet i henhold til følgende problemformulering:

"På baggrund af en analyse af Yemen og Omans strategiske kapacitet og landenes sikkerhedspolitiske situation vurderes Yemen og Omans fremtidige sikkerheds-politiske muligheder".

1.2. OPGAVEDISKUSSION.

Analysen af Yemen og Omans strategiske kapacitet tager udgangspunkt i de i FSMOVEJSAM angivne strategiske faktorer². Resultatet af denne analyse er samtidig analysen af landenes sikkerhedspolitiske situation, idet der i opgaven tages udgangspunkt i en bred opfattelse af sikkerhedsbegrebet. Der tages udgangspunkt i begge landes fysisk- og menneskeskabte samlede ressourcer, som udgøres af den historiske-, fysisk-geografiske-, kommunikationsmæssige-, sociologiske-, økonomisk-videnskabelige- og den militære faktor. Disse udgør tilsammen landenes samlede potentiale, og udgør dermed grundlaget for den indenrigs- og udenrigspolitikken, som landene har mulighed for at føre.

Først og fremmest er det interessant, at de to lande har mange fælles træk. Eksempelvis er de geografisk placeret op af hinanden på den arabiske halvø. De har begge en lang historie og lange traditioner for stærke stammekulturer som fortsat har indflydelse i samfundene. Endvidere er de begge blevet påvirket af kolonimagters indflydelse, hvilket for eksempel har været medvirkende til, at Yemen har været delt i henholdsvis Nord- og Sydyemen. På baggrund af dette, findes det interessant at undersøge, hvorfor landene på trods af mange fællestræk er så forskellige? Netop dette vurderes som det centrale i opgaven, og analysen skal derfor belyse begge lande, frem for kun forskellene mellem dem.

1.3. VÆGTNING.

Vægtningen af de strategiske faktorer er baseret på det umiddelbare indtryk, empirien har givet. Ændringer kan derved forekomme gennem den videre analyse af faktorerne. Af de to lande vurderes Yemen som det land, hvor de sikkerhedspolitiske udfordringer er størst. Derfor er Yemens grundlæggende vægtet frem for Oman. Den historiske faktor, den økonomisk-videnskabelige og den indenrigspolitiske faktor er umiddelbart vurderet som værende de mest interessante. Årsagerne hertil er, at begge lande er stammekulturer med en fast forankret islamisk religion, hvorved historien bliver væsentlig. Den økonomisk-videnskabelige faktor vægtes, da denne faktor grundlæggende er forudsætnings-

¹ Udarbejdet i henhold til Fakultetet for Højere Militær Uddannelse Vejledningssamling (FHMUVEJSAM) JUN 2003.

² Den historiske-, den fysisk-geografiske-, den kommunikationsmæssige-, den sociologiske-, den økonomisk-videnskabelige-, den militære-, den indenrigspolitiske- og den udenrigspolitiske faktor.

skabende for landenes mulighed for udvikling. Den indenrigspolitiske faktor er vægtet for begge lande, da den prioriterer de ressourcer, landet har til rådighed. For Yemens vedkommende virker den indenrigspolitiske situation som værende et nøglepunkt, da landets centralmagt er nødsaget til at føre en "del og hersk" politik, for at bevare roen i landet. For Omans vedkommende er indenrigspolitikken interessant, henset til den faste styreform som landet regeres under.

1.4. STRUKTUR OG METODE.

Studiet struktureres overordnet set i en indledning, en redegørende analyse, en sammenfattende analyse, opstilling af scenarier og afsluttende en konklusion. Landene analyseres som udgangspunkt indenfor hver strategisk faktor hver for sig. Dette er dog ikke tilfældet i analysen af den sociologiske- og økonomisk-videnskabelige faktor, da det her er vurderet formålstjenstligt i højere grad direkte at sammenligne de to lande. Efter den individuelle analyse af de strategiske faktorer, gennemføres en sammenfattende analyse af faktorerne med henblik på at vurdere disses indbyrdes sammenhænge, og identificere udviklingstendenser. På grundlag af udviklingstendenserne, opstilles de mest sandsynlige sikkerhedspolitiske scenarier for hvert land. De opstillede scenarierne behandler også landenes indbyrdes påvirkning.

1.5. KILDER.

Da der er tale om to mere eller mindre lukkede lande, har det ikke indenfor alle faktorer været muligt at fremskaffe nyligt opdaterede kilder. Udover bøger og artikler er der anvendt internet. Alle kilderne er vurderet, og fundet troværdige. Kildeindhentningen er afsluttet den 1. oktober 2003.

1.6. AFGRÆNSNING.

Henset til den omfangsmæssige begrænsning og opgavens omfang med to lande, er den umiddelbare indgangsvinkel bredde frem for dybde. Prioriterede strategiske faktorer er dog behandlet mere omfangsrigt og dybdegående.

1.7. DEFINITIONER.

Med henblik på at sikre en ensartet opfattelse af begreberne destabiliserende og stabiliserende fremgår herefter den i opgaven anvendte opfattelse.

Stabiliserende: Et forhold, som har positiv effekt på et lands sikkerhedspolitiske situation. Forholdet kan skyldes en intern eller ekstern påvirkning.

Destabiliserende: Et forhold, som har en negativ effekt på et lands sikkerhedspolitiske situation. Forholdet kan skyldes en intern eller ekstern påvirkning.

Stabiliserende eller destabiliserende faktorer ses således i denne opgave, som noget der bidrager til den samlede sikkerhedspolitiske situation, idet en enkeltstående faktor ikke alene afgør et lands sikkerhedspolitiske situation.

2. REDEGØRENDE ANALYSE.

2.1. DEN HISTORISKE FAKTOR³.

Yemen og Omans historie kan dateres til før vor tidsregning og er således blandt de ældste civilisationer i regionen. Begge lande overgik for hundreder af år siden til Islam, hvilket præger deres måde at tænke, handle og leve på. Begge lande har endvidere været udsat for fremmede magters besættelse med deraf følgende påvirkning af kultur og levevis. Henset til landenes mulighed for kontrol af ind- og udsejlinger til henholdsvis det Røde hav og den Persiske Golf, har Yemen og Oman en væsentlig geostrategisk placering.

2.1.1. Religion.

Yemens herskere har ofte været afhængige af støtte fra islamiske og bevæbnede stammer, som i modydelse altid har krævet selvstændighed. Dette har været medvirkende til, at stammerne i dag har stor indflydelse og, at de aldrig er blevet fuldt integreret i samfundet. Derfor har de også beholdt deres magt og geografiske isolation. Dette vurderes blandt andet at ligge til grund for den indenrigspolitiske opdeling som præger Yemen i dag. Islams forankring i Yemen vurderes også at være blevet forstærket grundet kolonisering. I nyere tid har denne forankring ført til dannelsen af partiet Islah, hvilket har medvirket til en øget politisk afstand i Yemen. Delingen af Yemen i et Nord- og Sydyemen i 1914 var således medvirkende til at øge afstanden mellem de religiøse fundamentalister og den resterende befolkning.

Omanerne⁴ konverterede til Islam i slutningen af 700-tallet og etablerede et ibaditisk⁵ imamat⁶. Dette vurderes at have været medvirkende til, at også Oman har en fastforankret stammekultur. Kombinationen af hundrede års islamisering og integrering i stammerne har således påvirket Omanernes levevis og tænkemåde. For eksempel har uenighed mellem de stammer som selv ville vælge deres imamer, og de sultanske herskere i Muscat betydet, at der i praksis opstod to riger - et religiøst imamat inde i landet og et politisk-verdsligt sultanat i Muscat, hvilket befæstede stammernes sammenhold.

2.1.2. Kolonister og nabolandes påvirkning.

Yemens nyere historie er præget af fremmede magters indtog. Osmannerne⁷ besatte Yemen første gang i det 16. århundrede, men blev fordrevet for at vende tilbage i det 19. århundrede. Briterne⁸ besatte havnebyen Aden i 1839 med henblik på herfra at kunne kontrollere deres skibstrafik til Indien. Briterne vurderes herved at have skabt et grundlag for, at Yemen i dag kan udnytte Adens økonomiske betydning til egen fordel.

I 1914 delte osmannerne og briterne Yemen mellem sig og skabte derved Nord- og Sydyemen. Dette har på sigt have skabt et internt konfliktpotentiale i Yemen. Efter tabene i 1. Verdenskrig og modstand fra en lokal Imam, forlod osmannerne den arabiske halvø i 1918, og Nordyemen blev selvstændigt. Samtidigt overtog Imamen ledelsen og gjorde krav på Sydyemen, som hørte til de saudiske provinser, men stadig var under britisk her-

---

³ Lande i lommeformat, Yemen.

⁴ Mellemøsthåndbogen 2002.

⁵ Verden er delt op i muslimer og ikke muslimer, og bevægelsen nægter at gå på kompromis med andre udlægninger af religiøse ideer.

⁶ Et "råd" som er styret af en islamisk præst eller en åndelig leder.

⁷ Osmannerne stammer fra Tyrkiet og var krigere.

⁸ Mellemøsthåndbog 2002.

UKLASSIFICERET

redømme. Kravene førte til krig mod Saudi Arabien. I 1934 blev der indgået en fredsaftale, hvorefter Imamernes leder modsatte sig enhver modernisering af Nordyemen. Dette førte til, at landet blev isoleret fra omverdenen. Udenlandske selskaber fik dog tilladelse til at bore efter olie, hvilket har været medvirkende til skabelsen af en mere markedsorienteret tankegang i Yemen. Disse forskellige politiske indflydelser vurderes at være blandt årsagerne til borgerkrigen i 1994. På den ene side havde befolkningerne haft deres eget land, men på den anden side var de grundlæggende for forskellige til at enes.

I starten af 1960 udråbte præsidenten en republik⁹, og der udbrød en borgerkrig som varede i otte år og kostede 200.000 menneskeliv. Saudi Arabien støttede de Imam-tro royalister, mens Egypten støttede "republikanerne". Herigennem vurderes udenlandske magter igen at have spillet en rolle i splittelsen af landet. I 1970 indgik den republikanske side en uformel fredsaftale med Saudi Arabien, hvorefter Nordyemen politisk set gik i konservativ retning. Storbritannien trak sig ud af Sydyemen i 1966, hvorefter føderationens regering holdt op med at fungere og der igen udbrød borgerkrig. Briterne støttede i stilhed NLF¹⁰, der sejrede over de egyptisk støttede FLOSY¹¹. På denne måde har briterne haft indflydelse på magtfordelingen i Yemen.

Under den kolde krig øgedes Sovjetunionens interesser og indflydelse i Sydyemen. Landbruget blev kollektiviseret, Aden mistede sin rolle som frihavn og der gennemførtes politiske udrensninger indenfor hæren og politiet. Sydyemen blev afhængig af støtte fra Sovjetunionen og påvirket af den elitære sovjetiske magtstruktur. Fra 1967-1972 flygtede en fjerdedel af befolkningen, de fleste til Nordyemen. Blandt andet af derfor udbrød der i 1985 borgerkrig, og også Sovjetunionen har således påvirket Yemens historie.

I 1980erne blev økonomien i Nordyemen bedre, men landet var stadig afhængig af økonomisk bistand fra Saudi Arabien. I 1984 blev der fundet større olieforekomster, og landet udviklede sig nu i demokratisk retning. Sovjetunionen skar kraftigt ned på støtten til Sydyemen, og i 1989 brød landets økonomi sammen. En sammenlægning af Nord- og Sydyemen var da eneste mulighed for, at den politiske elite kunne blive ved magten. Endvidere satte Golfkrigen 1990-1991 det nu samlede Yemen i en svær position. Landet var i høj grad afhængig af handel og økonomisk støtte fra Irak, men modtog samtidig økonomisk bistand fra Saudi Arabien. Forholdet til Saudi Arabien blev derfor meget køligt, og det medførte, at alle yemenitiske gæstearbejdere blev udvist fra Saudi Arabien. En stor del af den udenlandske bistand blev inddraget, og Yemens BNP faldt med en tredjedel. Sovjetunionens manglende økonomiske støtte til Sydyemen, kombineret med den kommunistiske prægning, vurderes at have haft indflydelse på afstanden mellem nord og syd. Endvidere også på nogle af de økonomiske problemer Yemen oplever i dag.

Saudi Arabiens og Yemens årelange grænsestridigheder¹² i Rub´ al-Khali ørkenen faldt først endeligt på plads i 2000 efter nogle mindre sammenstød. I 1995 underskrev Yemen en grænseaftale med Oman, så også denne strid¹³ kunne forsones. Samme år besatte eritreanske styrker ø-gruppen "The Islands of Greater and Lesser Hammish"¹⁴, og Yemen gengældte med luftangreb. I 2000 lykkedes det FN, med Frankrig og Egypten som mæg-

⁹ Republik: ikke-monarkistisk statsform og stat hvor statsoverhovedet direkte eller indirekte vælges af folket.

¹⁰ Den Nationale Befrielsesfront.

¹¹ Fronten til befrielse af det besatte Sydyemen.

¹² Statesmans Yearbook 2004

¹³ Ibid.

¹⁴ Belliggende mellem Yemen og Eritrea i det Røde Hav

ler, at skaffe enighed om en voldgiftsafgørelse til Yemens fordel. Denne fredelige fastlæggelse af grænserne vurderes at have været et skridt i retning af Yemens bestræbelser på demokratisering.

Også **Oman** har været præget af udenlandske magters indtog, hvilket har påvirket kulturen og tankegangen. Portugiserne erobrede i 1507 Muscat og flere andre omanske havnebyer, og Omans kystområde blev en del af Portugals handelsimperium indtil 1560, hvor det lykkedes at fordrive portugiserne. Omanerne udvidede derefter deres rige til også at omfatte tidligere portugisiske kolonier, hvilket også har påvirket tankegangen i Oman.

Storbritanniens tilstedeværelse i Oman siden 1871 har haft indflydelse på Omans historie. En økonomisk afmatning i midten af 1800-tallet skyldtes eksempelvis, at briterne tvang sultanatet til at opgive profitable østafrikanske besiddelser.

I 1971 blev Oman optaget i FN. Dog først efter at have ventet gennem 1960'erne. Dette var et tegn på, at det internationale samfund så Oman som et land med fredelige hensigter. Udviklingen i Oman var indledningsvis eksplosiv, men på trods af indtægterne fra olien, var landet stadig afhængig af lån fra Saudi Arabien. Grundet moderniseringen og kontakten til omverdenen vurderes denne periode, at være af betydning for Omans senere accept som en troværdig handelspartner.

I provinsen Dhofar i syd blev et oprør knust i 1975. Provinsen havde indtil da været løst knyttet til Oman, og havde en befrielseshær. Denne blev aktivt støttet af Sydyemen, men sultanatet nedkæmpede oprøret med støtte fra britiske, iranske og jordanske soldater. Oprørerne fik amnesti året efter.¹⁵ Efter shahens fald i 1979 besluttede sultanatet at overlade 4-5 øer til USA som flyve- og flådebaser. Endvidere tillod Oman USA at have ca. 10.000 soldater på en base, hvilket vurderes som værende et kraftigt skridt i vestlig retning. Endvidere vurderes dette også at være medvirkende til, at Oman ikke har haft yderligere stridigheder med eksterne aktører.

2.1.3. Politik og demokrati.

I 1974 gennemførtes et militærkup i **Yemen**, hvor lederen af kuppet efterfølgende blev myrdet. Det samme gjorde hans efterfølger i 1978, hvorefter Ali Abdullah Saleh, som stadig regerer, overtog magten. Præsident Saleh sammenkaldte i 1982 en delvis folkevalgt forsamling, GPC¹⁶, som skulle fungere som politisk masseorganisation med Saleh som leder.

I maj 1990 blev staterne Syd- og Nordyemen officielt genforenet, og GPC, YSP¹⁷ samt Islah¹⁸ dannede en samlingsregering og et præsidentråd. Yemen blev herefter opfattet som en stabiliserende faktor i regionen. Samlingsregeringen blev dog ikke enige om de nødvendige reformer, og de første parlamentsvalg blev udskudt til 1992. I august 1993 var kløften mellem GPC og YSP så stor, at YSP regeringsmedlemmer dannede en eksilregering i Aden. Den tidligere deling af Yemen lå stadig dybt forankret, hvorfor enighed ikke kunne opnås.

---

¹⁵ www.leksikon.org.

¹⁶ Folkekongressen

¹⁷ Yemens Socialist Parti.

¹⁸ Islamisk parti.

UKLASSIFICERET

I maj 1994 var borgerkrigen en realitet, og YSP erklærede Sydyemen som genopstået selvstændig stat. Krigen styrkede de Nordyemenitiske leders stilling, og YSP blev holdt ude af regeringen, mens Islah fik en række ministerier. Som konsekvens af den forværrede økonomi påbegyndte regeringen stramninger med henblik på at opnå støtte fra IMF¹⁹. Ved parlamentsvalget²⁰ i 1997 vandt GPC overbevisende. Lav valgdeltagelse i den syd- og østlige del af landet viste, at YSP opfordring til at boykotte valget havde virket.

Ved det første præsidentvalg i 1999 var der kun en modkandidat til præsident Saleh²¹, som derfor blev genvalgt med stort flertal. Ved en folkeafstemning i 2001 blev det vedtaget, at præsidenten kunne genvælges en gang. Dette peger på en begrænsning i hans magt, da han således ikke nødvendigvis kan regere resten af sine dage. Modsat kan det også ses, som et forsøg på umiddelbart at forlænge hans personlige magt.

Efter 11. september 2001 tillod præsident Saleh USA at opholde sig i Yemen for at ud-danne yemenitisk militær i kampen mod terrorisme. Dette var meget upopulært hos de fundamentalistiske stammer, men Præsidenten var tvunget til at vælge side. Yemens økonomiske og diplomatiske muligheder vurderes herved på sigt at være blevet forbedret i det internationale samfund. Samtidigt vurderes USA's fysiske tilstedeværelse at styrke præsidenten indenrigspolitisk og udenrigspolitisk da modstanderne af centralmagten kender USA styrke som militær modstander.²²

I Oman blev Sa'id ibn Taimur²³ sultan i 1932. Oman blev herefter betragtet som et af de mest isolerede lande i verden frem til 1960'erne. Dette blev brudt, da hans søn Qabus ibn Sa'id tog magten. Han påbegyndte en modernisering af landet, opbyggede infrastruktur og uddannelsesvæsen og genskabte relationerne til omverdenen. Sultanen blev i begyndelsen af 1980'erne kritiseret for ikke at være tilstrækkelig lydher overfor befolkningen. Som konsekvens heraf nedsatte han en rådgivende forsamling med 45 medlemmer. Denne skulle vejlede ham i vigtige spørgsmål. Han gav dog ikke afkald på sin enevældige position, og udpegede selv forsamlingens medlemmer. I 1992 tog Sultanen et demokratisk skridt, da han nedsatte endnu en rådgivende forsamling. Medlemmerne blev valgt ved indirekte valg for en periode af tre år. I 1996 fik landet en forfatning og i 1997 blev der oprettet et senat, hvis medlemmer udnævnes af sultanen. På trods af sultanens meget dominerende styreform, hvor meget lidt magt delegeres, vurderes det omanske folk at acceptere denne styreform. Dette kan skyldes, at de meget få forsøg på opposition er blevet standset meget konsekvent. Modsat kan det også skyldes, at befolkningen ikke har væsentlige mangler.

2.1.4. Vurdering.

Yemens historie, islams tidlige indtog og landets forankring i religionen gør, at yemenitterne i svære tider har haft noget at samles om. Stammestrukturen, og den magt stammerne i dag besidder, afspejles i de indenrigspolitiske stridigheder der kendetegner Yemen i dag.

---

¹⁹ Den Internationale Valutafond.

²⁰ GPC vandt 187 af de 301 pladser i parlamentet, Islah vandt 53 og 54 uafhængige blev valgt.

²¹ De manglende kandidater skyldtes, at det kun var kandidater som havde støtte fra mindst en tiendedel af parlamentet der kunne stille op.

²² Der henvises endvidere til afsnit 2.8.

²³ Forbød sine undersåtter at ryge, høre radio, spille trommer og bære briller.

UKLASSIFICERET

Kolonister og nabolandenes påvirkning af Yemen, herunder besættelser og krige, har indirekte været med til både at samle og splitte Yemen. Demokratiseringsprocessen vurderes at være resultatet af eksterne aktørers tilstedeværelse i Yemen, herunder særligt den britiske. Delingen af Yemen i nord og syd vurderes at være en betydelig årsag til konflikter. I økonomisk henseende har den udefrakommende påvirkning haft en positiv indflydelse. Primært indtægterne fra olie og handel ved kysterne vurderes at være blevet optimeret af andre landes påvirkning.

Yemens politiske udvikling de seneste 50 år, hvor partier med klare politiske modsætninger har organiseret sig, og til tider haft indflydelse på magtstrukturen, har været godt for de efterfølgende bestræbelser på demokratisering. USA's tilstedeværelse i Yemen giver for nuværende præsidenten en forsikring mod betydelige væbnede oprør. Det, at Yemen har haft en meget turbulent historie, med deling og splittelser, vurderes at overskygge 1990ernes demokratiseringsproces og USA's nuværende tilstedeværelse i landet. Yemens nuværende fastholdelse i en demokratiseringsproces, som ikke har reel opbakning fra de stærke stammer betyder, at det eneste som er konstant i Yemen er konflikter. Derfor vurderes den historiske faktor destabiliserende.

Omans historie og islams tidlige indtog har som for Yemens vedkommende betydet, at omanerne har haft et samlingspunkt i modgangstider. Den konfliktprægede historie betyder også i Omans tilfælde, at der er blevet dannet en fællesskabsfølelse. Briternes og USA's mangeårige tilstedeværelse, og Omans optagelse i FN, vurderes modsat at ligge til grund for Omans fredelige levevis og balancerede tilgang til omverden. På trods af en meget fast styreform, vurderes eksterne aktørers tilstedeværelse i Oman gennem de seneste 25 år at ligge til grund for, at den historiske faktor vurderes stabiliserende.

2.2. DEN FYSISK-GEOGRAFISKE FAKTOR.

Yemen og Oman er beliggende i et område på den arabiske halvø²⁴, som har haft betydelig international fokus. Dette skyldes primært den vestlige verdens nuværende afhængighed af olien i regionen.

2.2.1. Beliggenhed²⁵ størrelse og grænser.

Yemen²⁶ ligger på den sydlige del af den Arabiske halvø, og er på størrelse med Frankrig. Landet afgrænses af Saudi Arabien mod nord, Oman mod vest, det Indiske Ocean mod syd, det Røde Hav, Eritrea, Somalia og Djibouti mod øst²⁷. Yemens mulighed for at kontrollere ind- og udsejlingen til det Røde Hav²⁸, hvor en væsentlig del af olie- og containerskibe til Europa og USA passerer, vurderes at give Yemen en vigtig geostrategisk betydning.

I det sydøstlige hjørne ligger **Oman**²⁹ som er ca. syv gange større end Danmark. Oman afgrænses af Saudi Arabien mod nordvest, Yemen mod sydvest, det Indiske Ocean mod syd, samt den Persiske Golf, Iran og Pakistan mod vest. Denne placering har givet landet mulighed for at kontrollere ind- og udsejlingen til den Persiske Golf og dermed kontrol med størstedelen af verdens olietransporter, hvilket vurderes at give Oman en geostrategisk betydning.

2.2.2. Geografiske regioner, fremtrædende terrænelementer og nøgleområder³⁰.

Yemen³¹ kan opdeles i zonerne kystsletten, det centrale højland, Rub 'al-Khali- og Ramlat As Sab'Atyayan ørkenen og Hadramawt. Yemen er afgrænset af ørken mod nord, bjerge i sydvest og midt i landet, og hav mod syd og øst. Bjergene er 3000 meter høje, og vender mod det Røde Hav. Højsletten på 2000 meter rejser sig mod det Indiske Ocean, og begge ørkener vurderes som fremtrædende terrænelementer. Henset til disse samt bjergene har yemenitterne haft en naturlig søgning mod havet og dets muligheder. Dette afspejles i, at 3/4 af befolkningen bor ved kysterne i nordøst og i syd. Det svært fremkommelige terræn i indlandet har betydet, at infrastrukturen her generelt er dårligt udviklet. Kystområderne er derfor nøgleområder for handelsmuligheder.

Aden er den største havneby i regionen, og dermed også Yemens vigtigste handelscentrum. Grundet deres størrelse og placering vurderes havnebyerne Ras Isa, Al-Hudaydah og al-Mukalla at udgøre væsentlige områder for landets interne og eksterne handel. Da en betydelig del af Yemens indtægter stammer fra eksport af olie, vurderes også regionerne Marib og Hadramawt, hvor der udvindes olie og drives kraftvarmeværker, at være nøgleområder.

I ørkenen, hvor nogle af Yemens stærkt islamistiske stammer lever, findes der et såkaldt Beduin "vejnet". Dette vejnet vurderes at udgøre et væsentligt grundlag for samhandel stammerne imellem og med det resterende fastland. Grænsen til Saudi Arabien er ikke

²⁴ Fakta i dette afsnit er baseret på CIA World Factbook (august 2003), hvor intet andet er anført.

²⁵ Se bilag 7.

²⁶ Se bilag 8.

²⁷ Endvidere tilhører flere øer (ca. 112) Yemen i Adenbugten og Bab el Mandeb-strædet, bl. a. Socotra, Barim og Kamaran.

²⁸ Bab el Mandeb strædet

²⁹ Se bilag 9.

³⁰ Lande i Lommeformat, Yemen.

³¹ Mellemøst håndbogen 2002.

UKLASSIFICERET

under fuld kontrol af centralmagten, og der foregår ulovlig passage og smuglerier over grænsen. Dette vurderes at udgøre et problem i forhold til Saudi Arabien.³²

Oman karakteriseres ved at have en flad, frodig kyst samt et indland der primært består af bjerg- og slettelandskaber samt udtørrede floddale. Rub 'al-Khali ørkenen strækker sig fra nord til den sydøstlige kystlinie og udgør en betydelig del af landet. Størstedelen af omanerne er bosat ved kysterne i syd og nordøst, hvor handelsmulighederne kan udnyttes.

Enklaven Musandam, som kontrollerer ind- og udsejling til den Persiske Golf, samt Containerhavnen/omlastningshavnen ved Mina Raisut, udgør væsentlige nøglepunkter i relation til handel og indflydelse på international skibstrafik. Endvidere er hovedstaden Muscat og de spredte olieområder i nordvest en god indtægtskilde.

2.2.3. Klima og vejr.³³

Yemen og Oman har henholdsvis tropisk og subtropisk klima med deraf høj varme og luftfugtighed. Monsunregn forekommer i begge lande. For begges vedkommende giver det barske ørkenklima ikke mulighed for udvinding af jorden, hvorimod klimaet ved kysterne giver mulighed for at dyrke landbrug.

2.2.4. Vurdering.

Yemen og Oman har vigtige geostrategiske placeringer grundet muligheden for at kontrollere størstedelen af verdenshandlens olie- og container transporter, som udgår fra regionen. Dermed har primært den vestlige verden, som er afhængig af olie fra denne region, en betydelig interesse i, at begge lande er stabile. Den fysisk-geografiske faktor vurderes stabiliserende for begge lande.

---

³² Interview med Jacob Kaarsboe FE, 2003-09-16.

³³ Statesman's Yearbook 2002 og 2004

2.3. DEN KOMMUNIKATIONSMÆSSIGE FAKTOR.³⁴

2.3.1. Transport- og telekommunikationssystemer.³⁵

Af Yemens samlede vejnet er kun 14 % asfalteret, og infrastrukturen er således dårlig. Dette bekræftes af, at kun 30 % af landets lufthavne er med fast belægning. Det asfalterede vejnet forbinder primært de større byer, hvorfor forbindelsen til nabolandene og indlandet er begrænset. Manglen på et jernbanenet og flodveje bidrager yderligere til den begrænsede infrastruktur. Der er således ikke gode muligheder for transport af handelsvarer. Yemens syv større havne er geografisk spredt med adgang til såvel til det Indiske Ocean som det Røde hav. Disse vurderes at være af væsentlig betydning for såvel regionen som Yemen, set i forhold til kontakten med omverdenen, og muligheden for eksport og import.

Af en befolkning på ca. 19 mil. har kun ca. 1,5 % faste telefonlinier og kun ca. 0,20 % mobiltelefoner. På trods af, at der siden 1990 er blevet arbejdet på at bygge et nationalt telekommunikationsnetværk er dette endnu ikke helt færdiggjort. Befolkningens mulighed for kommunikation via telefoni vurderes således begrænset. Kun ca. 0,00012 % er brugere af Internettet. Dette, kombineret med den lave telekommunikations-standard vurderes at betyde, at befolkningen lever relativt isoleret fra omverdenen.

I Oman er ca. 32 % af det samlede vejnet asfalteret, hvilket er meget i forhold til standarden i regionen. Udviklingen af infrastrukturen i Oman har siden slutningen af 1970'erne været prioriteret. Dette har især været tilfældet i den nordlige del, hvor den største del af befolkningen bor. Det asfalterede vejnet forbinder primært de større byer samt Oman med nabolandene. Oman har intet jernbanenet og ingen indre vandveje, og ud af 139 lufthavne har kun seks fast belægning. Der er tre større havne, som er geografisk spredt med adgang til det Indiske Ocean og den Persiske Golf. På trods af mangler, vurderes Oman at have en af de bedre udviklede infrastrukturer på den arabiske halvø.

Af en befolkning på ca. 2,5 mil. har ca. 8 % faste telefonlinier og ca. 2,4 % mobiltelefoner. Telekommunikationssystemet er mere udbredt og bedre udviklet end i Yemen, og er tillige et velfungerende moderne system. Omanernes adgang til telekommunikation vurderes god i forhold til arabisk standard. Specielt antallet af internetbrugere på 2,1 % er højt i forhold til regionen, og bekræfter opfattelsen af Oman som et land med en vis form for moderne kommunikationssystem.

2.3.2. Vurdering.

Yemens mangelfulde og dårligt udviklede infrastruktur vurderes som en hæmmende faktor i landets udvikling. Det, at telekommunikationsnetværket er lavt prioriteret og umoderne betyder, at befolkningens mulighed for at anskue omverden, og sig selv, fra flere vinkler er begrænsede. Yemen vurderes som et land, hvor borgerne har begrænset kontakt til omverdenen. Dette betyder, at yemenitterne generelt har meget begrænsede kommunikationsmuligheder, hvorfor den kommunikationsmæssige faktor vurderes som værende destabiliserende.

Omans infrastruktur er forholdsvis velfungerende, mere udviklet og mere sammenhængende end Yemens. Telekommunikationsniveauet er bedre og udbudet større. Befolkning-

³⁴ CIA - The World Factbook, Yemen og Oman med mindre andet er anført.

³⁵ Se bilag 3.

UKLASSIFICERET

gens mulighed for at anskue verden og eget land fra andre vinkler er bedre end Yemens. På trods af den relativt veludbyggede telekommunikation vurderes Oman stadig at have begrænset kontakt til omverden. Det vurderes dog ikke som værende kritisk, hvorfor den kommunikationsmæssige faktor vurderes at være stabiliserende for Oman.

2.4. DEN SOCIOLOGISKE FAKTOR.

2.4.1. Befolkningens størrelse og geografiske placering³⁶.

Yemen er en folkerig stat med over 19 millioner indbyggere, mens **Oman** har et indbyggertal på 2,6 millioner. Begge lande har en stor gennemsnitlig befolkningstilvækst der, sammenholdt med en kulturel tradition for børnerige familier og en stigende fundamentalistisk religiøs indflydelse, ikke giver udsigt til en dæmpning. Samtidig har begge befolkninger en meget ung aldersprofil, med over 40 % af befolkningen under 14 år. Denne profil svarer til et typisk u-land, men er dog typisk for regionen³⁷. Både Yemen og Oman har derfor gode fremtidige befolkningsmæssige ressourcer. Specielt hvad angår forsørgerbyrde og billig arbejdskraft. Dette stiller dog samtidig store krav til begge lande indenfor sundheds-, uddannelses og beskæftigelsesområderne.

Der er endvidere forskel i gennemsnitslevealderen, idet den i Oman er typisk for området, men i Yemen betragteligt under. Denne lave værdi tyder på, at Yemen har alvorlige fattigdomsproblemer med ringe sundhed og levestandard.

Oman har de seneste 15 år oplevet en urbanisering af befolkningen, og i dag bor over 80 % i byerne. Resten bor enten i den frugtbare, nordlige del eller langs kysten i syd. I Yemen bor størstedelen stadig på landet. 75 % af befolkningen bor i den nordlige del af Yemen, mens den sydlige del af Yemen er knap så befolket.

2.4.2. Religiøse og etniske grupperinger^{38,39}.

I **Yemen og Oman** er islam statsreligion og er med en tilslutning på over 90 % uden konkurrence fra andre religioner. Der praktiseres dog forskellige retninger indenfor islam. I Yemen bekender ca. halvdelen af muslimerne sig til shia-retningen, mens resten er sunni muslimer. I Oman er 75 % Ibadi muslimer. Ibadi-retningen er sjælden, og karakteriseret ved tolerance og muligheden for folkevalgte Imamer. Denne forskellighed kan betyde, at Yemen har en større risiko for religiøse spændinger end Oman, medmindre andre forhold såsom stammetilhørsforhold modvirker dette. Det tyder det dog ikke på, da det nordlige Yemen domineres af de mere konservative Shia muslimer, mens den sydlige del domineres af de mere liberale Sunni-muslimer. Denne kløft blev meget tydelig ved genforeningen af Nord- og Sydyemen i 1990. Samtidig findes der mindre religiøse grupperinger i begge lande i form af hinduer og jøder. Eftersom disse grupper hverken har tvister eller forfølges vurderes de ikke at skabe spændinger.

I Yemen er langt hovedparten af indbyggerne etniske arabere, med et stammetilhørsforhold der vurderes langt vigtigere end staten og centralmagten. Eftersom stammens behov således altid vil gå forud for statens, vurderes det vanskeligt for en centralmagt at regere over sådan en gruppe uden en udpræget form for selvbestemmelse. Både det nordlige og sydlige Yemen tæller mange stammer og klaner, som alle har indbyrdes relationer og forbund. Dette komplicerer magtbalancen og de politiske forhold yderligere. Stammestridigheder er derfor også hovedårsagen til de fleste konflikter og stridigheder i landet.⁴⁰

Omans befolkning er ligeledes overvejende arabisk med stammetilhørsforhold. Grundet den tidligere nævnte retning af islam, vurderes dette i mindre grad at skabe interne konflikter. Dog har Oman et multikulturelt præg, mest grundet den historiske udadvendthed som søfartsnation og kolonimagt samt forbindelserne til Indien og Pakistan. Sammen

³⁶Bilag 4

³⁷SESRTCIC www.sesrtcic.org/statistics/coustats.shtml 2003-09-14.

³⁸Lande i lommeformat – Yemen og Oman.

³⁹Center for Mellemøststudier og Syddansk universitet (2002). Mellemøsthåndbogen Yemen og Oman.

⁴⁰International Crisis Group (2003). Rapport: "Yemen: Coping with terrorism and violence in a fragile state".

med den tolerante religion medfører dette en større tolerance over for fremmede og gæstearbejdere. Det officielle sprog er arabisk i begge lande dog med en forskellig dialekt. I Oman tales der således også urdu, baluchi, swahili og engelsk.

2.4.3. Sundhed⁴¹.

Sundhedsområdet er et af de områder, hvor forskellen på **Yemen og Oman** er fremtrædende. Hvor Oman har en veludbygget sundhedssektor, når Yemens primære sundheds-tjeneste kun ud til 40 % af befolkningen. Sundhedssystemet er gratis i Oman, men stadig afhængig af udenlandsk arbejdskraft og ekspertise. Den Omanske regering har udtrykt villighed til at forøge ressourcerne til sundhedssektoren i takt med befolkningstilvæksten, og internationalt vurderes det at være realistisk indtil i hvert fald år 2020⁴². Uden at Oman regionalt er førende indenfor sundhedssektoren, har landet 4 gange så mange hospitals-senge som Yemen pr. indbygger, 10 gange så mange sygeplejersker og 15 gange så stort et forbrug på sundhedssektoren som Yemen pr. indbygger. Denne forskel afspejler sig i befolkningens sundhedstilstand. Eksempelvis er der dobbelt så stor chance for at dø i alderen 15 til 59 år i Yemen end i Oman. Yemens sundhedsmæssige tilstand vurderes at være en potentiel årsag til utilfredshed. Især når befolkningstilvæksten tages i betragtning.

Manglen på midler til sundhedssektoren kan umuliggøre, at befolkningens almene sundhed kommer på et acceptabelt niveau, hvorved nationen kan imødegå en usikker fremtid. Eksempelvis er det muligt, at enkelte stammer vil suboptimere på bekostning af det nationale. En lang række smitsomme og fattigdomsrelaterede sygdomme plager endvidere befolkningen i Yemen, der også har også regionens laveste gennemsnitlige alder på kun 59 år. At kun 5 – 10 % af befolkningen har adgang til mødre- og børneklinikker, ringe adgang til rent drikkevand og dårlige boligforhold, præger børnedødelighedsstatistikken i negativ retning.

Store dele af Yemens befolkning lider af et udpræget qat misbrug⁴³ med deraf følgende mere eller mindre konstant euforiserende påvirkning. Der anvendes således en stor del af ressourcer på qat frem for ordentlig mad og medicin. Yemen ligger dårligere placeret end gennemsnittet for u-lande. Grundet befolkningstilvæksten vurderes det vanskeligt for Yemen at fremskaffe de nødvendige midler til sundhedssektoren. Der er derfor ikke udsigt til en forbedring af sundhedstilstanden.

2.4.4. Uddannelse og levestandard.⁴⁴

Selvom borgerne i **Yemen** har ni års gratis skolepligt, mulighed for gymnasium og videregående uddannelser er landet stadig præget af et mangelfuldt skolesystem. Siden sammenlægningen har Yemen anvendt en relativ stor af sine midler på uddannelsessystemet. Det har dog ikke løftet niveauet, hvorfor Yemen ligger i bunden indenfor stort set alle områder indenfor uddannelsessystemet. Analfabetisme er endvidere stadig udbredt. Det fundamentalistiske parti Islah dominerer posterne i uddannelsessektoren og har succesfuldt påvirket denne. Specielt hvad angår rekruttering til islamiske ekstremistgrupper og afskedigelse af ikke rettroende lærerkræfter⁴⁵. Dette forhold, kombineret med den fremtidige store gruppe af uddannelsessøgende unge, kan forårsage en yderligere islami-

⁴¹Bilag 4 - Uddannelse.

⁴²Janes (2003). Janes Sentinal Security assesment – Oman. www.sentinal.janes.com/docs/sentinals/oman

⁴³Qat er euforiserende stof, i form blade der tygges. Kilde for Mellemøststudier og Syddansk universitet (2002). Mellemøsthåndbogen Yemen og Oman.

⁴⁴Center for Mellemøststudier og Syddansk universitet (2002). Mellemøsthåndbogen Yemen og Oman.

⁴⁵Lande i lommeformat – Yemen og Oman.

sering af landet og skærpe den religiøse ekstremisme. Det stiller også storekrav om uddannelsesmuligheder, som Yemen ikke vurderes at kunne honorere.

Oman har ikke skolepligt, men 75 % af Omanernes børn går alligevel i grundskolen. Samtidig har Sultan Qabus gjort store uddannelsesmæssige tiltag. Både strukturelt, med uddannelsesmuligheder for kvinder, der har samme uddannelsesmuligheder som mænd, og økonomisk. Efter grundskolen har eleverne mulighed for at gå i mellemskole, gymnasium og universitetet, som blev åbnet 1986. Udviklingen i uddannelsessektoren er gået stærkt, men den store befolkningstilvækst og markante analfabetisme i Oman medfører fortsat store udfordringer.

Yemen hører til i gruppen af verdens fattigste lande. Udbredelsen af almindelige forbrugsgoder⁴⁶ såsom telekommunikationsmidler og private køretøjer er meget begrænset. Sammenholdt med de sundhedsmæssige forhold i landet, må levestandarden for den almindelige Yemenit vurderes til at være meget ringe. Yemens regering har derfor i samarbejde med Verdensbanken udarbejdet en strategi til bekæmpelse af fattigdommen i landet⁴⁷. Herunder en omfattende økonomisk opstramning. Dette kan være et vigtigt skridt til at øge regeringens fokus på problemet, og dermed også villigheden til at ofre ressourcer på problemet. Men i sidste ende skal midlerne kunne fremskaffes, før løsningerne kan gennemføres.

På trods af det er 30 år siden, er Oman uddannelsesmæssigt stadig præget af sin tidligere status som lavindkomstland. Dette gælder eksempelvis analfabetisme og skæv aldersfordeling. Levestandarden i landet er dog markant forbedret de seneste 10-15 år, i det Oman i forhold til den gennemsnitlige levestandard i regionen er middel⁴⁸. Samtidig har landet gode uddannelsesmæssige muligheder. Omanerne har, modsat Yemenitterne, mærket de positive konsekvenser af sociologisk stabilitet, og vurderes dermed at være mere villige til at bruge de nødvendige ressourcer, herunder også besiddelse af gode interkulturelle kompetencer, til imødegåelse af social uro og fundamentalisme.

2.4.5. Vurdering.

Yemens forventede voldsomme befolkningstilvækst vurderes at være den primære kilde til sociale og sundhedsmæssige problemer. Selvom regeringen har vist vilje til at løse problemet, vil landets ressourcer langt fra være nok til at løse de sociale problemer. De stærke stammeetniske og religiøse spændinger, kombineret med den begrænsede regeringskontrol, kan meget vel føre til stigende utilfredshed og social uro. Den store andel af unge i befolkningen stiller krav om beskæftigelse og uddannelsesmuligheder samt fremtidige eksistensmuligheder, som Yemen ikke vurderes at kunne honorere. Eftersom der kun er begrænsede muligheder for forbedring for flertallet, vurderes den sociologiske faktor som destabiliserende for landet.

Omans villighed til at afsætte ressourcer til løsning af de sociale problemer, vurderes at være hensigtsmæssig og tilstrækkelig. Både den nuværende og fremtidige sociologiske situation vurderes at være stabiliserende for Oman. Set fra et vestligt synspunkt, har Oman, som resten af regionen, dog stadig sociologiske udfordringer i at vedligeholde og stabilisere de demokratiske og humanistiske processer.

---

⁴⁶ www.sentric.org

⁴⁷ World Bank (2002). Rep. Yemen Poverty Update repport no. 24422-YEM

⁴⁸ K. Duus & E. Zinglensen (2000). Geografistatistik. Geografiforlaget.

2.5. DEN ØKONOMISK-VIDENSKABELIGE FAKTOR.

2.5.1. Fødevarerproduktion produktionsmidler og ressourcer⁴⁹.

Landbruget i **Yemen** er hovederhvervet, men hører til blandt de mindst effektive i verden. Sammenholdt med, at et stadig større antal skal brødfødes af landbruget, vil kun en effektivisering indfri dette behov. Eftersom der fortsat er udpræget brug af håndkraft og trækdyr samt et lavt gødningsforbrug vurderes der at være gode muligheder for forbedring. Det vil dog kræve et større vandforbrug og fratage et stort antal mennesker deres beskæftigelsesmulighed. Denne ineffektivitet medfører, at Yemen importerer op til 70 % af sine fødevarer. Landbruget er det sidste årti blevet mere markedsorienteret, idet der herunder også er skabt en omfattende Qat⁵⁰ produktion. Cirka 20-25 % af det dyrkede areal⁵¹ anvendes til Qat-produktion, hvilket ikke bidrager til at stabilisere hverken fødevarer situationen eller den Yemenitiske befolkning, da det er dyrt og samtidig meget vandkrævende. På den anden side lider Yemen ikke af udpræget fødevarer mangel, hvilket virker stabiliserende for landet.

Selvom **Omans** natur ikke er gunstigt for landbrug, er halvdelen af befolkningen beskæftiget med dette. Der kompenseres ved at kunstvande de knap 5 % af arealerne, der kan dyrkes. Dette medfører et meget stort vandforbrug, hvilket tærer kraftigt på Omans sparsomme vandressourcer. Både Yemen og Oman bruger 4 gange så meget vand som der reproduceres. Da en stor del af landbrugsproduktionen er dadler til eksport, må Oman dække noget af sit fødevarerbehov ved import.

Da farvandene omkring Yemen er meget fiskerige, har landet også et betydeligt fiskeri, som er blevet forbedret med blandt andet kølehuse gennem 90'erne. Hovedparten af fiskeriet bliver solgt på hjemmemarkedet. I Oman bidrager fiskeriet ligeledes væsentligt til fødevarerproduktionen, og har en lige så stor årlig fangst som Yemen⁵².

Turisme vurderes af mange som en mulig alternativ indtægtskilde for både Yemen og Oman. I Yemen steg indtægterne derfra indtil 1998, hvorefter de igen faldt til at udgøre mindre end 1 % af BNP. Dette skyldes primært de senere års ustabilitet. På trods af dette har både Yemen og Oman⁵³ stadig et stort potentiale. Grundet landets tidligere lukkethed er potentialet stadig begrænset i Oman.

2.5.2. Energiproduktion og ressourcer.⁵⁴

Både **Yemen og Oman** har lider af udpræget mangel på vand. Yemens ressourcer estimeres at være opbrugt i 2008. Selvom Omans vandressourcer menes at holde lidt lænere, er det et alvorligt problem for begge lande, der kræver stor opmærksomhed allerede nu. For både Yemen og Oman er forekomsterne og udvindingen af olie en vigtig bidragsyder til BNP og eksporten. Sammenlignet med de øvrige lande i regionen er olieresourcerne begrænsede for begge lande. Dette giver dem en stor udfordring i at skabe indtægtsalternativer, men kan også medføre, at regeringerne presses og bliver villige til at gennemføre de nødvendige investeringer i industriapparatet eller landbrugs- og fiskeri-

⁴⁹K. Duus & E. Zinglersen (2000). Geografistatistik. Geografiforlaget.

⁵⁰Qat er euforiserende blade der tygges.

⁵¹Center for Mellempøststudier og Syddansk universitet (2002). Mellempøsthåndbogen - Yemen.

⁵²Ca. 120.000 t og blandt de største i regionen

⁵³Kulturelt, arkitektur og aquamarine

⁵⁴EIU (2000) Country Report Yemen. © London 2000 The Economist Intelligence Unit Limited.

sektoren. Omans olieressourcer menes at være brugt op i 2020, og er i øvrigt, grundet mange små og spredte brønde, svære at hente op. Qua olieproduktionen har begge lande et stort overskud i energiregnskabet, men må forventes at skulle importere energi i takt med at olien svinder op. Især da begge lande satser på at opbygge industrisektoren som afløsning for olieindtægterne. Oman er dog stadig helt afhængig af olieindtægterne som i 2000 udgjorde 80 % af eksportindtægterne.

2.5.3. Råmaterialer til industrien.

Udover salt, gips og kalksten, der udvindes i stort omfang, menes Yemen at have uudnyttede naturressourcer i form af guld, sølv, zink, bly, nikkel, kobber og uran i betydeligt omfang⁵⁵. Disse ressourcer kan være en alternativ indtægtskilde men kræver, at eventuelle udenlandske investorer overbevises om fremtidig stabilitet i landet. Det er således i Yemens interesse, at landet udvikler sig stabilt.

2.5.4. Industriproduktion^{56, 57}.

Selvom industrisektoren i Yemen beskæftiger cirka 25 % af arbejdsstyrken og bidrager til BNP med 40 % er den stadig lille. Sektoren er præget af små virksomheder⁵⁸ og mangel på uddannet arbejdskraft, hvilket påvirker de industrielle udviklingsudsigter negativt. I det sydlige Yemen bliver der, foruden olie, produceret bomuldsstoffer, plastik og lædervarer, mens der i det nordlige Yemen er opført moderne fabrikker til produktion af cement, cigaretter, tekstiler og salt. I området omkring Aden vil den fremtidige økonomiske satsning blive foretaget ved at udbygge den industrielle sektor og udnytte områdets strategiske placering. Dette kræver dog, at området fortsat er stabilt, så fremtidige dyre industri anlæg ikke ødelægges ligesom de store raffinaderier i Aden under borgerkrigen. Yemen har dog en ekstrem billig arbejdskraft som alt andet lige må virke tillokkende i fremtiden.

Modsat Yemen, er det lykkedes Oman at opbygge en moderne industri med primær kompetence indenfor forarbejdning af animalske produkter, tekstiler og mineraler som et alternativ til olieindustrien. Sektoren beskæftiger cirka 25 % af arbejdsstyrken og bidrager til BNP med cirka 40 %. Både beskæftigelsen og bidraget til BNP er dog faldende til fordel for handel og service sektoren.

2.5.5. Handel og service.

Mens **Oman** frem til 2001 har formået at vende et underskud på handelsbalancen til et solidt overskud, har **Yemen** haft både overskud og underskud. Som nævnt udgør olien hovedparten af eksporten for begge lande, om end der gøres store forsøg på diversifikation. Handel og service udgør for begge lande en stor del af beskæftigelsen og BNP. Begge lande satser på at udbygge havne og få del i den store handelstrafik i området. Oman i Salalah og Yemen i Aden. Selvom Yemen ligger strategisk godt til at få del i den omfattende handel kræver det, at havnene udbygges, servicesektoren effektiviseres og at den indenrigspolitiske situation stabiliseres. Eksempelvis er forsikringerne for skibstrafikken ankomende i Yemenitiske havne steget med 50 % efter "Limburg-angrebet"⁵⁹ i oktober 2002.

⁵⁵ Lande i lommeformat – Yemen.

⁵⁶ Lande i lommeformat – Yemen og Oman.

⁵⁷ Center for Mellempøststudier og Syddansk universitet (2002). Mellempøsthåndbogen – Yemen og Oman.

⁵⁸ 9 ud af 10 virksomheder har mindre end 4 ansatte.

⁵⁹ Et asymmetrisk terrorangreb på en fransk olietanker ud for Aden i 2000.

2.5.6. Arbejdskraft⁶⁰.

Strukturen i arbejdskraften i Yemen og Oman er meget forskellig. Man kan påstå, at Yemen er der, hvor Oman var i midten af 1970'erne, med en stor og billig, men ekstrem uuddannet arbejdsstyrke, hvor hovedparten er beskæftiget med landbrug og fiskeri.

Selvom hovedparten i Oman stadig er beskæftiget i denne sektor, har Oman formået at udvikle en stor del af arbejdsstyrken indenfor moderne industri og handel.

Selve arbejdsstyrken udgør kun 25 % af befolkningen i begge lande. Der er en betydelig arbejdsløshed i Yemen⁶¹, hvilket virker destabiliserende for landet. På trods af at leveomkostningerne er små i Yemen, har et så fattigt land ikke råd til at have en så stor styrke gående inaktiv. Den kraftige befolkningstilvækst skærper de fremtidige krav til beskæftigelse, og kan, såfremt de ikke opfyldes, blive årsag til social uro og optøjer.

Grundet flere muligheder for beskæftigelse samt tilstedeværelsen af en stor gæstearbejder styrke vurderes det, at arbejdsløsheden er noget lavere i Oman. Dette er et forhold regeringen er opmærksom på, og den har derfor opstillet mål for at mindske afhængigheden af udenlandsk arbejdskraft, ved eksempelvis uddannelse af egen befolkning. Omvendt har Yemen tradition for at have mange gæstearbejdere i udlandet. Specielt i Saudi Arabien.

2.5.7. Økonomisk struktur og finanser⁶².

Selvom Yemens BNP næsten er fordoblet fra 1996 til 2000 er det stadig regionens laveste og i kategorien "lavest udviklede lande" i verden. Dette skal ses i lyset af en betydelig sort økonomi, hvor aktiviteten er betydeligt større, end det der anslås i de officielle tal.

Der eksisterer et omfattende smuglernetværk, der bytter varer for forbrugsgoder i de omkringliggende lande. Da regeringen går glip af indtægter og dermed mister grundlaget for investeringer i sundhed og velfærd, vurderes denne faktor ikke gavnlige for Yemens økonomi. Selvom Yemen har forbedret sin økonomiske situation efter borgerkrigen, sammenlægningen af de meget forskellige økonomiske systemer i Nord- og Sydyemen, samt tilbage sendingen af de Yemenitiske gæstearbejdere i Saudi Arabien der bidrog til BNP med over 1 mia. \$ årligt, er den økonomiske situation stadig alvorlig. Resultatet fra olie- og gasudvindingen er stadig ikke i samme størrelse som resten af regionen og udenlandske investeringer er, grundet den ustabile indenrigssituation, endnu ikke markante.

Yemen har de senere år haft overskud på handelsbalancen, men samtidig også en kraftig inflation på gennemsnitlig 12 %. Siden 1996 er det dog lykkedes at få stoppet stigningen i udlandsgælden samtidig med, at statsbudgettet er holdt i stramme tøjler. Denne stramme økonomiske politik er sket i samarbejde med verdensbanken. Da 10 % af BNP stammer fra udlandet, er landet stadig afhængig af økonomisk hjælp. De begrænsede indtægtsformer giver landet en stor økonomisk sårbarhed.

Mere positivt ser det ud for Oman, der har et BNP væsentligt over mellemkomstlandene grænsende til højindkomstlandene. Oman liberaliserer økonomien, gør det samtidig mere attraktivt for udenlandske virksomheder at flytte til landet ved bl.a. skattesænkning og økonomiske frizoner. Oman har formået at holde en meget lav inflation og en økonomisk vækst i takt med resten af verdenen. Omans fortsatte økonomiske situation er meget afhængig af oliepriserne, om end Oman også har indtægter fra den moderne industri

⁶⁰ Mellemløst håndbogen 2002.

⁶¹ Over 20 % i 2001.

⁶²EIU (2000) Country Report Yemen - Oman. © London 2000 The Economist Intelligence Unit Limited og www.worldbank.org.

og handelssektor. Selvom den endnu bidrager mindre end olieindkomsterne, er den større end Yemens BNP. Der er underskud på Omans statsbudget, men en stor del af udgifterne er placeret i langsigtede investeringer i olie- og gassektoren samt udbygning af vandforsyningerne.

2.5.8. Vurdering.

På trods af de forsigtige, positive økonomiske udsigter for Yemen, har landet meget lang vej væk fra den udbredte fattigdom og et umoderne erhvervsliv. Yemen har en del uudnyttede økonomiske ressourcer og muligheder. De kræver dog investeringer i både infrastruktur og produktionsapparatet, samt omfattende uddannelse af arbejdsstyrken. Endvidere en stabilisering i landet, hvilket Yemen ikke vurderes at have udsigt til. Begge landes vand-situation kræver øjeblikkelig handling. Oman er allerede i gang, men Yemen har ikke iværksat nogen tiltag. Såfremt landet ikke handler nu, vil det kræve massiv vandressource hjælp fra international side, hvis en humanitær katastrofe skal undgås. Dette, samt afhængigheden af flygtige indtægtskilder, er hovedårsagerne til, at den økonomiskvidenskabelige faktor vurderes til at være destabiliserende for Yemen.

Omans økonomiske situation er positiv og vurderes at være stabiliserende for landet. Diversifikationsprocessen i erhvervslivet ser ud til at lykkes. Først og fremmest fordi landet har vist stor villighed til at investere olierigdommene. Den positive økonomiske udvikling med god vækst og lav inflation i Oman vurderes at fortsætte.

2.6. DEN MILITÆRE FAKTOR.

2.6.1. Generelt.

Efter borgerkrigen i 1994 gennemførte Yemen en mindre revision af de væbnede styrker.⁶³ Ændringen indebar blandt andet nogle organisatoriske tilpasninger.

Yemens forsvar er nu opdelt i hæren, søværnet, flyvevåbnet, luftforsvarsstyrker og den republikanske garde. Yemen anvendte i 2001 ca. 542 millioner dollars på forsvaret, hvilket svarer til 8 % af BNP.

Omans væbnede styrker betegnes generelt som værende få men effektive⁶⁴, og er vurderet som værende blandt de mest imponerende i regionen. Det tidligere nævnte ønske om at gennemføre en selvstændig udenrigspolitik vurderes blandt årsagerne hertil. Oman har tætte militære relationer til både USA og England.

De væbnede styrker er opdelt i hæren, søværnet, flyvevåbnet og den Kongelige Garde,⁶⁵ og Oman anvendte i 2001 2,6 milliarder dollars på de væbnede styrker, hvilket svarer til 12,2 % af BNP. Til sammenligning anvender Saudi-Arabien 13 %, hvorfor beløbet ikke kan siges at være exceptionelt.

2.6.2. Opgaver for de væbnede styrker.

I både **Yemen** og **Oman** vurderes håndhævdelsen af statens selvstændighed som værende den væsentlige opgave. I Yemen vurderes de væbnede styrker også at skulle imødegå interne trusler, ligesom de vurderes at have opgaver i forbindelse med grænsekontrol. Samtidig har Yemens styrker været indsat i krigen mod terrorisme. Denne opgave vurderes at fortsætte så længe som krigen mod terrorisme.

Oman har erklæret sin modstand mod masseødelæggelsesvåben, hvilket peger på, at Oman ser sig selv som en del af det gode selskab.

2.6.3. Kommandoforhold og relationer til det politiske niveau.

I **Yemen** er Præsidenten øverstkommanderende for de væbnede styrker. Den nuværende forsvarsminister er en brigadegeneral. Da de to niveauer således ikke er adskilt, vurderes der at være en tæt kontakt mellem det politiske og det militære niveau. Den nuværende opdeling mellem regulære militære styrker og styrker til anvendelse i interne konflikter kan pege på, at præsidenten ikke er sikker på de væbnedes styrkers loyalitet. Efter borgerkrigen er der endvidere gjort tiltag for at afpolitiserer de væbnede styrker. Det er således ikke længere tilladt for officerer at være medlemmer af politiske partier. Dette bekræfter ovennævnte vurdering vedrørende de væbnede styrkers loyalitet.

I **Oman** er Sultanen øverstkommanderende for de væbnede styrker. I 1996 nedsatte han et Forsvarsråd bestående af henholdsvis chefen for hæren, søværnet, flyvevåbnet og den Kongelige Garde, ministeren for hoffet og chefen for den interne sikkerhed. Udover den forsvarsmæssige rolle er det også rådets opgave at udpege sultanens efterfølger, såfremt sultanens familieråd er ude af stand til det. Heraf kan udledes, at der er tætte bånd mellem det politiske og militære niveau. Sultanen er selv ansvarlig for begge dele,

⁶³ Janes, Yemen p. 62.

⁶⁴ Janes, Oman, Armed Forces p. 1

⁶⁵ Egen oversættelse af Royal Guard.

UKLASSIFICERET

og han har endvidere centreret de væsentligste militære chefer tæt på sig. Der er således intet der peger i retning af, at militæret vender sig mod Sultanen.

2.6.4. Størrelse, organisation og materiel.

Størrelsen af **Yemens**⁶⁶ væbnede styrker fremgår af bilag 6. Herudover er der ca. 50.000 paramilitære som er tilknyttet regeringen. Sidstnævnte er underlagt indenrigsministeriet og er behandlet under denne faktor.⁶⁷

*Hæren*⁶⁸ består af i alt 60.000 mand. Herudover er der præsidentens livgarde med ca. 6000 medlemmer. I slutningen af 1999 etableredes endvidere en specialoperationsstyrke med opgave at bekæmpe af terrorisme, herunder også kidnapning af udlændinge.

Brigaderne er størrelsesmæssigt mindre, end dem vi kender i Danmark. Deres styrke vurderes at tilsvare en svag bataljon. Materiellet er ældre, men Yemen lagde i slutningen af 1990'erne og starten af 2000 vægt på at opbygge især hærens beholdning af kampvogne og luftværn. Der indkøbtes herunder eksempelvis 30 kampvogne af typen T-72 af Rusland. Disse vurderes som værende de mest moderne kampvogne i Yemen.

Efter borgerkrigen i 1994 blev der lagt vægt på at genopbygge *flåden*. Dette skyldtes muligvis spændingerne med Eritrea. Yemen indkøbte herunder forskellige fartøjer i blandt andet Frankrig og Kina, ligesom man bestilte landsætningsskibe i De Forende Arabiske Emirater.⁶⁹ Flåden består i dag af cirka 1700 soldater, hvoraf de 500 er marineinfanterister. Generelt vurderes materiellet at være af ældre dato. Yemen opbygger for tiden en kystvagt, hvorfor der indenfor dette område vurderes at være nyt materiel. Etableringen af en kystvagt vurderes som værende et defensivt tiltag.

Flyvevåbnet råder over såvel offensiv som defensiv kapacitet. I 1998 afgav Yemen endvidere bestilling på 14 kampfly af typen Su-27, og i 2001 afgav man endvidere bestilling på 24 fly af typen MIG-29SMT. Begge bestillinger til Rusland.

Størrelsen af **Omans** væbnede styrker fremgår af bilag 6. Af disse er en del direkte underlagt hoffet.

Hæren består af cirka 31.500 soldater. Den inkluderer bl.a. Sultanens specialstyrker. Disse er uddannet med støtte fra det engelske Special Air Service, og er organiseret på samme måde som disse. De vurderes til at være organiseret og udrustet på et meget højt niveau. Dette er også gældende for den øvrige hær, som er udstyret med det nyeste materiel, herunder også nyeste generation af kampvogne. På trods af, at den er relativt lille, vurderes hæren således at være ganske kompetent.

Flåden er organiseret i eskadrer, og er gennem de senere år vokset. Kystvagten er en del af flåden, og bevogter Omans kyster. Flådens materiel er som resten af de væbnede styrker blandt det nyere. Materiellet er indkøbt i såvel USA, England og Frankrig.

*Flyvevåbnet*⁷⁰ råder over både offensiv og defensiv kapacitet og har opgraderet den eksisterende flåde af Jaguar fly. Herudover har Oman i 2001 offentliggjort, at man overvejer at

⁶⁶ Janes - Yemen p. 37 ff.

⁶⁷ Se endvidere bilag 6.

⁶⁸ Janes, Yemen p. 37 ff.

⁶⁹ Janes, Yemen p. 8 f samt 34 ff.

⁷⁰ Janes, Oman, Air Force p. 1 f

indkøbe F-16 jagere og Lynx helikoptere. Også flyvevåbnet er teknologisk meget moderne. Men samtidig også vurderet som værende et mindre flyvevåben.

2.6.5. Uddannelsesmæssige forhold.

I **Yemen**⁷¹ indkaldes de værnepligtige for to år ad gangen. Under borgerkrigen forsøgte man uden den store effekt at anvende det tidligere Sovjetunionens doktriner. Uddannelsesniveaut vurderes at være lavt.

I **Oman** vægtes uddannelsen af officerer vægtes meget højt. Kadetterne uddannes i såvel militære som civile fag, ligesom enkelte uddannes i eksempelvis England og Saudi-Arabien.⁷² Dette er gældende for alle værn i de væbnede styrker, og vurderes at bidrage til demokratiseringen af Omans væbnede styrker og dermed også Oman.

2.6.6. Private hære.

Som nævnt, er **Yemen** et af verdens mest bevæbnede lande. Der er herunder en del private hære eller bevæbnede grupper. Først og fremmest opretholder mange stammer deres egne hære. Enkelte er herunder kvalitativt lige så godt bevæbnet som de almindelige hærstyrker.⁷³ Præsident Saleh har dog vist sig at være dygtig til at inddrage stammerne i beslutningsprocessen, hvorfor disse på kort sigt ikke vurderes som værende en trussel.⁷⁴ Dernæst er der de tidligere omtalte militante islamistiske grupper. Af disse nævnes især Islamisk Jihad og Aden Abyans Islamiske Hær. Disse mistænkes for at stå bag flere terrorangreb mod både amerikanske og engelske mål samt nationale politikere fra det socialistiske parti. Islamisk Jihad er endvidere sat i forbindelse med Al-Qaeda som vurderes at være til stede i Yemen.⁷⁵ Et af de senere eksempler på tilstedeværelsen er terrorangrebet på det franske tankskib Limburg ud for Yemens kyst i 2002. Tilstedeværelsen af Al-Qaeda betyder for præsidenten, at han er nødt til at bakke op om USA's krig mod terrorismen, hvilket igen kan betyde, at de militante muslimske grupper vokser. Præcis denne balancegang vurderes at være en af præsidentens største udfordringer.

I 1994 var der i **Oman** kortvarigt frygt for at der ville opstå islamistiske grupper. Regeringen reagerede kontant og indsatte militære styrker, og der har ikke siden været konstateret større militante grupper. Der er heller ikke konstateret egentlige private hære i Oman. Det vil dog være naturligt at antage, at stammerne er bevæbnede i et eller andet omfang. Der har dog ikke været konstateret uroligheder på denne baggrund. Dette peger på, at Sultanen har god kontrol over landet, ligesom det peger på, at det ikke er sandsynligt, at der opstår konflikter på baggrund heraf.

2.6.7. Vurdering.

Den militære faktor vurderes væsentlig forskellig for de to lande. På den ene side er der Oman, som er i besiddelse af et lille men effektivt og teknologisk moderne militær. Da det samtidig ikke er indsat mod private hære eller oprørsgrupper er den primære opgave at hævde Omans suverænitet. På den anden side er der Yemens militær som er noget større men teknologisk umoderne. Militærets opgaver er endvidere bredere end Omans. Her tænkes især på den reelle trussel fra militante muslimske grupper. Omans væbnede styrker vurderes som værende egnet til både nu og i den nære fremtid at hævde nationens

⁷¹ Janes, Oman p. 1.

⁷² Janes, Oman, Army p. 4.

⁷³ Lande i Lommeformat, Yemen p. 24.

⁷⁴ Janes, Yemen p. 27.

⁷⁵ Ibid, p. 19. og ICG p. 11.

UKLASSIFICERET

suverænitæt. Det samme vurderes umiddelbart vedrørende Yemens militær. På sigt bør Yemen dog fortsat modernisere militæret. Sammenfattende vurderes den militære faktor således at være en stabiliserende faktor for især Oman og delvist Yemen.

2.7. DEN INDENRIGSPOLITISKE FAKTOR.

2.7.1. Politisk målsætning.

Yemens primære mål er at forbedre de økonomiske vilkår i landet og frigøre sig for afhængigheden af indtægterne fra olie. Også **Oman** lægger vægter at udvikle landet økonomisk samt at formindske afhængigheden af udenlandsk kapital. Der er endvidere tegn på en yderligere demokratisering af Oman.⁷⁶

2.7.2. National holdning og selvopfattelse.

Stammetilhørsforhold og forskellen på Nord- og Sydyemen gør, at der ikke kan tales om en egentlig national selvopfattelse. Der vurderes dog at være stærke følelser og holdninger i stil med national selvopfattelse indenfor stammerne. Dette bekræftes af, at der lejlighedsvis opstår konflikter mellem disse.

Også i Oman peger stammesamfundet på, at der ikke er en decideret national selvopfattelse. Befolkningens sammensætning med arabere og ca en fjerdedel gæstarbejdere fra Indien, Bangladesh og Pakistan peger ligeledes i denne retning. Og, at det for nuværende er vanskeligt at etablere en egentlig national selvopfattelse. Der foregår for tiden en "omanisering" af landet, hvilket kan pege på, at det i fremtiden vil være muligt.

2.7.3. Regering og administration.

Styreformen i **Yemen** er principielt demokrati. Præsidenten vælges for syv år ad gangen og kan genvælges en gang.⁷⁷ Den siddende præsident kan således vælges igen ved valget i 2006. Præsidenten udpeger såvel vicepræsident som ministerpræsident. Repræsentanternes Hus, Majlis al-Nuwab, er den lovgivende forsamling og vælges ved almindelige valg hver sjette år.⁷⁸ Der er endvidere etableret en rådgivende forsamling bestående af 111 medlemmer.

Styreformen i **Oman** er uindskrænket monarki, og monarken er Sultan. Udover at være statsoverhoved, er denne også statsminister, forsvarsminister, udenrigsminister og finansminister.⁷⁹ Der er udarbejdet en forfatning, og i 1991 etableredes en rådgivende forsamling, Majlis al-Shora. Medlemmerne vælges ved direkte, om end begrænsede valg⁸⁰, og kandidaterne udpeges af Sultanen. Ved valget i 2003 indførte Sultanen dog stemmeret til alle borgere over 21.⁸¹ I 1997 etableredes endvidere endnu en rådgivende forsamling benævnt State Council. Dette peger på, at den nuværende Sultan, om end langsomt, er ved at demokratisere landet.

Sultanen har endnu ikke har udpeget sin efterfølger, og har ikke nogen børn. Eftersom der historisk har været fortilfælde af konflikter i denne sammenhæng, vurderes dette forhold på sigt at kunne udgøre en mulig destabiliserende faktor.

2.7.4. Politiske partier og grupper.

I **Yemen** var der i 2002 var der 23 politiske partier registreret i Yemen.⁸² Det er dog kun tre af disse, der har egentlig betydning. Disse er GPC som er præsidentens parti, YSP⁸³,

⁷⁶ Der henvises i øvrigt til afsnit 2.7.6.

⁷⁷ Denne regel er indført at den siddende præsident.

⁷⁸ Ibid p. 8 og CIA p. 4/9.

⁷⁹ UM (Yemen) p. 1 samt Lande i Lommeformat p. 23.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Lande i Lommeformat, Oman p. 23.

⁸² Ibid p. 9.

⁸³ Det socialistiske parti boykottede dog parlamentsvalget i 1997.

og det Islamiske parti Islah. YSP er oprindeligt dannet som et marxistisk parti, og har størstedelen af sine tilhængere i det sydlige Yemen. Partiet er delvist mod religion, og der er således en skarp kontrast mellem dette parti og det islamiske. Dette kan være et muligt konfliktpotentiale ved det kommende valg i 2006. YSP har tidligere boykottet valg og det kan ikke afvises, at dette partis tilhængere ikke accepterer et ugunstigt valgresultat. Her kan der drages en sammenhæng til truslen fra de militante muslimske partier.

Gennem de senere år er der opstået forskellige grupper, herunder militante Islamistiske grupper samt såkaldte folkekomiteer. De militante grupper Islamisk Jihad og Aden Abyans Islamiske Hær menes at stå bag terrorisme mod såvel nationale, amerikanske og britiske mål. Disse militante grupper kan være et muligt konfliktpotentiale i den kommende tid, hvor der både kan opstå konflikter mellem dem og statsmagten og modstandere i øvrigt. Folkekomiteerne er egentlige politiske grupperinger som er utilfredse med regeringens politik. De vurderes ikke at kunne føre til konflikter.

Generelt vurderes ovenstående som værende en mulig destabiliserende faktor i Yemen. Først og fremmest konflikten mellem henholdsvis det Islamiske parti og det socialistiske parti, som begge bejler til magten i 2006. Endvidere også de militante islamiske grupper.

I **Oman** eksisterer for nuværende ikke en opposition. Der er ikke en fri, offentlig debat og pressen censureres.⁸⁴ Dette kan enten betyde, at befolkningen er tilfredse med den siddende Sultan eller det kan betyde, at Sultanen har et fast greb om landet. Sidstnævnte vurderes som det mest sandsynlige. De enkelte forsøg, der tidligere har været på at danne en opposition er kontant blevet standset.

2.7.5. Lov og orden.

I **Yemen** er domstolene jf. forfatningen uafhængige. De udsættes dog for pres både fra regeringen og indflydelsesrige grupper, hvorfor de opfattes som værende ineffektive.⁸⁵ Der anvendes dødsstraf, og menneskerettighedsorganisationer er af den opfattelse, at der finder vilkårlige anholdelser, tortur og bortførsler sted.

Der vurderes for nuværende at være en politistyrke på 13.000 mand. Politiet har tidligere modtaget råd om uddannelse af såvel England, Egypten og Jordan og regnes for at være den mest professionelle del af statsapparatet. Samtidig vurderes der at være 70.000 sikkerhedsstyrker. De væsentligste er de 50.000 paramilitære som er organiseret under indenrigsministeriet.⁸⁶ I 2002 oprettedes endvidere et sikkerhedskorps med henblik på at bekæmpe terrorisme, som USA har støttet finansielt og teknisk. Dette ret omfattende sikkerhedsapparat kan indikere, at præsidenten søger at beskytte sin magtbase. Det kan dog også ses som et forsøg på at have et modstykke til de egentlige væbnede styrker, hvorved magtapparatene holder sig selv i skak.

På trods heraf, har staten ikke kontrol med hele landet, hvilket har muliggjort dannelsen af diverse grupperinger i Yemen. Herunder også terror-organisationer såsom Al-Qaeda.⁸⁷ I denne forbindelse er det væsentligt at understrege, at Yemen ikke billiger tilstedeværelsen, men arbejder mod disse. Som situationen er nu, vurderes Yemen dog at være nødt

---

⁸⁴ Lande i Lommeformat, Yemen p. 9.

⁸⁵ Lande i Lommeformat, Yemen p. 10 f.

⁸⁶ Janes, Yemen p. 59 f.

⁸⁷ Ibid p. 20.

til at bekæmpe disses tilstedeværelse. Dette betyder på den ene side, at USA's for tiden venlige linie vil fortsætte men på den anden side også, at der opstår en modstand mod denne USA-venlige indstilling. Dette kan udvikle sig til et muligt konfliktpotentiale mellem centralmagten og de militante muslimske grupper.

I **Oman** er alle dommere udpeget af Sultanen, og han har det afgørende ord i domsafsigelser.⁸⁸ Der anvendes endvidere både civile domstole og shariadomstole i familieretlige sager. Slutteligt findes en særlig sikkerhedsdomstol som anvendes i sager vedrørende nationens sikkerhed samt, når regeringen finder det passende. Der anvendes dødsstraf, og vilkårlige anholdelser og mishandlinger finder sted.⁸⁹ Dette bekræfter den ovenfor anførte vurdering om, at Sultanen har et fast greb om befolkningen.

Der er for nærværende en politistyrke på ca. 6.000 mand. Udover den almindelige politistyrke omfatter dette også Sultanens egen vagtstyrke samt en særlig efterforskningsenhed som arbejder med national sikkerheds- og efterretningstjeneste. Politiet vurderes at have god kontrol med staten og bidrager således til stabiliteten i Oman.

2.7.6. Den aktuelle indenrigspolitiske situation.

Forbedringen af **Yemens** økonomi ved bistand kædes af bidragydere sammen med bekæmpelsen af terrorisme,⁹⁰ som således også er et fokusområde indenrigspolitisk. Herudover arbejder regeringen med at nedsætte forbruget af Qat i landet. Dette har ikke haft den store effekt, og dele af Yemen er således stillestående fra tidligt på eftermiddagen og resten af dagen.⁹¹ Øvrige fokusområder for regeringen er indførelse af fødselskontrol⁹² samt nedbringelse af antallet af våben i landet,⁹³ hvor hver Yemenit gennemsnitligt er i besiddelse af tre skydevåben.⁹⁴ Senest gennemførtes der parlamentsvalg i april 2003. Præsidentens parti GPC vandt et stort flertal på 58 %.

Liberaliseringen af økonomien gennemføres ved at opmuntre til private initiativer samt at skære ned på de offentlige udgifter.⁹⁵ Regeringen har udgivet "Vision 2020", som forudsiger, at Oman i 2020 ikke længere skal være afhængig alene af indtægterne fra olie.⁹⁶ Regeringen er endvidere opmærksom på den stigende arbejdsløshed, og de iværksatte tiltag har haft nogen succes.⁹⁷ Slutteligt skal det bemærkes, at Sultanen gennem 1990'erne har iværksat enkelte tiltag til en yderligere demokratisering af Oman. Ovenstående peger på, at Oman generelt er i en positiv udvikling på det indenrigspolitiske område. En fortsat positiv udvikling vurderes dog at være afhængig af regeringens evne til fortsat at reformere landet både økonomisk og demokratisk.

2.7.7. Vurdering.

Udbredelsen af militante islamiske grupper samt tilstedeværelsen af terror-organisationer såsom Al-Qaeda i Yemen vurderes at være en destabiliserende faktor. Dette skal ses i lyset af, at præsidenten er tvunget til aktivt at bekæmpe disse, hvilket kan medføre større

---

⁸⁸ Janes, Yemen, p. 23 f.

⁸⁹ Ibid. p 24.

⁹⁰ UM (Yemen) p. 4.

⁹¹ UM (Yemen) p. 4.

⁹² Hvilket samtidig vil være positivt for den stigende arbejdsløshed.

⁹³ UM (Yemen) p. 4.

⁹⁴ Erslev Andersen p. 11.

⁹⁵ Ibid. P. 29.

⁹⁶ Jane's Sentinel Security Assesment p. 1.

⁹⁷ Ibid. P. 2. Der henvises endvidere til afsnit 2.5.

UKLASSIFICERET

modstand mod ham. Endvidere kan der opstå uroligheder i forbindelse med præsidentvalgene i 2006, hvor den siddende præsidents parti skal i valg med det muslimske og det socialistiske parti. Sammenfattende vurderes Yemens indenrigspolitiske situation som værende destabiliserende.

På trods af, at demokrati og menneskerettigheder endnu ikke er udbredt i landet, synes Oman at være i balance og landet vurderes at føre en selvstændig indenrigspolitik. Regeringen og magtapparatet fører hård kontrol med landet og indbyggerne. Det eneste element der eventuelt kan virke destabiliserende er, at Sultanen endnu ikke har udpeget sin afløser. Såfremt dette ikke gøres rettidigt, kan der opstå interne uroligheder i forbindelse med hans afgang. For Omans vedkommende vurderes den indenrigspolitiske faktor at være stabiliserende.

2.8. DEN UDENRIGSPOLITISKE FAKTOR.

2.8.1. Udenrigspolitisk målsætning.⁹⁸

Siden borgerkrigen har **Yemen** søgt at bryde den udenrigspolitiske isolation.⁹⁹ Landet har bakket op om krigen mod terrorisme, men har – som Oman – været mere passiv i forbindelse med krigen mod Irak. Bekæmpelsen af terrorisme gennemføres aktivt i Yemen, og landet indsatte eksempelvis sikkerhedsstyrker med henblik på at tilfangetage en Al-Qaeda leder. Missionen var dog uden positivt udfald.

Generelt tilstræber **Oman** at have et godt forhold til alle og lægger stor vægt at opretholde sin uafhængighed.¹⁰⁰ Samtidig har Oman erklæret sin støtte til USA's bekæmpelse af terrorisme. Modsat var Oman ikke positivt indstillet overfor krigen i Irak.

2.8.2. Forholdet til relevante eksterne aktører.

Yemens forhold til Saudi-Arabien har længe været anspændt. Der har herunder været flere mindre konflikter mellem de to lande, og Yemen har anklaget Saudi-Arabien for at støtte oprørsstyrker i landet.¹⁰¹ Saudi-Arabien er modsat noget skeptisk overfor den pågående demokratisering i Yemen.¹⁰² Forholdet til Saudi-Arabien har således længe været en destabiliserende faktor. Senest er de to lande dog blevet enige om at gennemføre fælles kontrol af grænsen. Dette kan betyde, at de to lande nærmer sig hinanden. Det vurderes dog mere sandsynligt, at Saudi-Arabien udelukkende er interesseret i at holde eksempelvis Al-Qaeda og militante muslimske grupper ude af Saudi-Arabien.

Forholdet til USA har været noget vekslende. Yemen har som nævnt været imod USA's krig mod Irak men for krigen mod terrorisme. Opbakning til krigen mod terror skal dog ikke mindst ses i lyset af angrebet mod USS Cole i 2000, som blev gennemført i Aden havn. Eftersom Al-Qaeda mistænkte for at stå bag angrebet, var der også belæg for at påstå, at netværket havde baser i Yemen. Yemen var således et muligt indsættelsesområde i krigen mod terror, hvorfor USA i efteråret 2002 sendte næsten 100 militærfolk til Yemen¹⁰³ for at støtte landet i kampen mod terrorismen. I september 2002 indrømmede USA endvidere, at der var ca. 800 soldater i området. En konflikt med USA må derfor på kort sigt vurderes som værende mindre sandsynlig. Som nævnt vurderes forholdet til USA at begrænse Yemens muligheder for både at føre en selvstændig indenrigs- og udenrigspolitik.

Oman har gennem 1990'erne og starten af 2000 fået fastlagt sin grænse til Yemen, Saudi Arabien og De Forenede Arabiske Emirater. Forholdet til USA blev i 1980 klart forbedret, da Oman tillod USA at opbevare våben i Oman og anvende sø- og luftbaser i Oman. Forholdet til USA vurderes som værende godt, og Oman lægger endvidere også vægt på at bevare et godt forhold til de regionale naboer.

Siden 1995 været Oman og Yemen været enige om deres grænse. Herudover samarbejder de to lande indenfor områder som økonomi, teknologi og handel, ligesom de i 2000 forhandlede om at udvikle et samarbejde vedrørende vand- og elektricitetsforsyninger.

⁹⁸ Janes, p. 27.

⁹⁹ Lande i Lommeformat, Yemen p. 23.

¹⁰⁰ Janes Sentinel Security Assessment, External Affairs p. 1.

¹⁰¹ Erslev Andersen p. 10.

¹⁰² Ibid p. 11 samt Lande i Lommeformat, Yemen p. 22.

¹⁰³ Lande i Lommeformat, Yemen p. 24.

Samarbejdet er dog fortsat relativt begrænset. Deres forhold vurderes ikke at kunne udvikle sig til en konflikt.

2.8.3. Vurdering.

Generelt vurderes den udenrigspolitiske faktor at være stabiliserende for både Oman og Yemen. Yemen vurderes at være bundet af USA's krig mod terror, som Yemen er nødt til at følge udenrigspolitisk og dermed også indenrigspolitisk. Forholdet til Saudi Arabien er det eneste der umiddelbart kan udvikle sig til en konflikt. Dette vurderes ikke som værende sandsynligt, så længe USA er venligt indstillet overfor Yemen.

Oman vurderes at kunne føre en mere selvstændig udenrigspolitik end Yemen. Omans indenrigspolitiske ro gør endvidere, at eksterne aktører ikke har interesse i at påvirke Oman, mens det modsatte er tilfældet med Yemen.

2.9. SAMMENFATNING AF DE STRATEGISKE FAKTORER.

Den redegørende analyse af de strategiske faktorer viser, at Yemen og Oman adskiller sig markant fra hinanden i deres nuværende sikkerhedspolitiske situation. Figur 2.9.1. giver et skematisk overblik over vurderingen af faktorerne:

Figur 2.9.1.

	Yemen	Oman
Den historiske faktor	D	S
Den fysisk-geografiske faktor	S	S
Den kommunikationsmæssige faktor	D	S
Den sociologiske faktor	D	S
Den økonomisk-videnskabelige faktor	D	S
Den militære faktor	S	S
Den indenrigspolitiske faktor	D	S
Den udenrigspolitiske faktor	S	S

3. VURDERING.

3.1. SAMMENHÆNGEN MELLEM DE STRATEGISKE FAKTORER.

Formålet med dette afsnit er at sammenholde de strategiske faktorer overfor hinanden for at finde den indbyrdes sammenhæng og derved afgøre hvorvidt landene er stabile eller ustabile. Endvidere identificeres de sandsynlige udviklingstendenser, som efterfølgende danner baggrund for opstilling af scenarier.

3.1.1. Yemen.

Yemens dårlige økonomiske udsigter kan, som tidligere er sket, føre til regional utilfredshed og stigende social uro. I takt med det stigende befolkningstal, stiger kravet til indtægter. Den økonomiske faktor viste, at Yemens begrænsede ressourcer heller ikke i fremtiden kan imødekomme disse krav. Et andet væsentligt forhold i Yemen som kan føre til konflikt er det forestående vandressource problem. Den kommunikationsmæssige faktor viste, at Yemen også internt er et isoleret land, hvilket kan forværre eventuelle konsekvenser af ovennævnte problemområder. Det vil eksempelvis være svært for centralmagten at nå ud til mange af stammerne med både afbødende budskaber, nationssamlende planer og med hjælpeforanstaltninger. Således kan gode initiativer og reformprogrammer hæmmes eller helt forhindres af den ringe kommunikationsmæssige faktor. Kombinationen af Yemens sociologiske, økonomiske og kommunikationsmæssige faktorer peger således i retning af, at Yemen er ustabil, og fortsat vil udvikle sig ustabil. Eventuelt med en intern konflikt som konsekvens.

Yemens indenrigspolitiske faktor behandlede endvidere tilstedeværelsen af transnational terrorisme i Yemen. Analysen af den udenrigspolitiske faktor viste, at Yemen er imødekommende overfor USA og herunder støtter kampen mod terror. Årsagen hertil var, at Yemen grundlæggende ikke havde andre muligheder. En konsekvens heraf kunne være, at de muslimske kræfter i landet modsætter sig denne USA-venlige politik, hvorefter de mulige udviklinger er beskrevet ovenfor. Samtidig peger den økonomiske afhængighed af USA dog også i retning af, at Yemen ser fordele i dette. Dette kunne spredes til nationen som helhed, der med tiden oplever en bedre levestandard. Dette kan være et incitament for Yemen, herunder også stammerne, til at opretholde bekæmpelsen af terrorisme i landet. Det vurderes dog lige så afgørende, at Yemen som nation for nærværende ikke har andre muligheder. Den militære faktor bekræfter, at landet ikke har militære ressourcer til at sætte sig op mod USA. Sammenfattende peger ovennævnte således i retning af, at den transnationale terrorisme vil blive holdt nede i Yemen. Dog med den indenrigspolitiske konsekvens, at modstanden fra de militante muslimske grupper forøges.

Yemens historiske faktor viste, at der er tradition for at løse konflikter med væbnet magt. Dette forklares blandt andet af den sociologiske faktor med ekstremistiske stammeforhold, hvor stammernes interesse går forud for landets. Den indenrigspolitiske situation med en svag centralmagt virker endvidere forstærkende på denne tradition. Centralmagten har hverken militære midler eller politimæssige midler nok til at gribe ind i forhold til stammernes kraftige bevæbning. Det er endvidere heller ikke sandsynligt, at statsmagten er interesseret i dette, da magtdelingen med stammerne er en del af præsidentens magtgrundlag. Således vil det fortsat kunne betale sig at bruge væbnet magt stammerne indbyrdes og overfor centralmagten. Den udbredte sorte økonomi vil fortsat berige stammerne på bekostning af centralmagten, og giver derved ikke udsigt til en styrkelse af cen-

tralmagten. Sammenfattende peger kombinationen af Yemens historiske, sociologiske, økonomiske og indenrigspolitiske faktorer således i retning af en fortsat konfliktløsning ved væbnet magt, hvilket bekræfter vurderingen om, at Yemen er ustabil.

Sammenfattende vurderes Yemens sikkerhedspolitiske situation som **ustabil**.

3.1.2. Oman.

Oman har på trods af en konfliktfyldt fortid formået at holde sig fri af væbnede konflikter de seneste 25 år. En årsag til dette har været den stærke centralmagt, som har haft de nødvendige militære ressourcer til at kontrollere stammerne i Oman og territoriet. Samtidigt viste den sociologiske faktor, at befolkningens tolerance, den mere tolerante gren af islam har medført en mere fredelig indstilling til fremmede og fredelig måde at løse konflikter på. Den positive økonomiske udvikling, samt Sultanens indenrigspolitiske prioritering af velfærd og udvikling for befolkningen, har gjort, at landet har udviklet sin levestandard i positiv retning. Den økonomisk positive udvikling medfører endvidere, at befolkningen har god udsigt til fremtidig beskæftigelse og uddannelse. På trods af, at Omans olie som indtægtskilde har en begrænset levetid, har landet iværksat udvikling af alternative indtægtskilder. Det samme er gældende for problemet med vandressourcerne. Den udenrigspolitiske faktor viste endvidere, at Oman søger fredelig sameksistens med sine naboer. USA's tilstedeværelse i Oman er herunder bevis på, at Oman formår at balancere mellem den generelle arabiske modvillighed mod USA og tilfredsstillelse af amerikanske interesser. Derved opnår Oman en stabiliserende udenrigspolitisk effekt, som samtidigt ikke provokerer for landets stammer. Sultanen fremstår derved som en stærk leder, som samtidig, om end noget langsomt, har vist villighed til at demokratisere landet. Dette er vigtigt for den fortsatte stabile udvikling. Således peger Omans historiske, sociologiske, økonomiske, indenrigspolitiske og udenrigspolitiske faktor i retning af, at Oman er stabilt, og er i en fortsat stabil udvikling.

Sammenfattende vurderes Omans sikkerhedspolitiske situation som stabil.

3.2. VURDERING AF SIKKERHEDSPOLITISKE MULIGHEDER.

På baggrund af ovenstående udviklingstendenser og den gennemførte analyse opstilles nedenstående sikkerhedspolitiske muligheder som de to mest sandsynlige scenarier.

3.2.1. Scenario 1 - Ustabil udvikling i Yemen.

Yemens økonomiske deroute fortsætter, og økonomien bryder sammen. Centralmagtens forsøg på afbødning når ikke ud til store dele af befolkningen. Stammerne reagerer traditionelt ved at sub-optimere og der opstår på kort sigt væbnede konflikter i Yemen. På længere sigt reagerer det internationale samfund med en fredsstøttende operation samt økonomisk genopbygning. Primært m.h.p. at undgå, at Yemen bliver et nyt arnested for transnational terrorisme.

Oman vurderes sikkerhedspolitisk set stærk nok til at begrænse de væbnede konflikter til Yemenitisk territorium.

3.2.2. Scenario 2 - Stabil udvikling i Oman.

Den positive økonomiske og sociologiske udvikling i Oman fortsætter. Landet åbnes mere i relation til omverdenen. På kort sigt opretholder Sultanen sin faste styring af landet, men på længere sigt forbedres de demokratiske rettigheder langsomt med befolkningens

accept. Det lykkes herunder for Sultanen at bevare forholdet til både de regionale naboer og USA.

På længere sigt vurderes udviklingen i Oman at få en positiv indflydelse på Yemen. Det vurderes dog ikke, at denne alene er tilstrækkelig til at vende udviklingen i Yemen.

3.3. AFSLUTNING

På trods af, at Yemen og Oman på mange områder har haft ens forudsætninger, har landene udviklet sig vidt forskelligt.

Yemen er et land med begrænset økonomisk formåen, et stort fattigdomsproblem, en tradition for løsning af konflikter med væbnet magt og en splittet nation med begrænset nationalfølelse. Disse parametre gør det svært for centralmagten at føre en effektiv indenrigspolitik. Endvidere er USA's globale kamp mod terrorisme medvirkende til at lægge et udenrigspolitisk pres på Yemen, som derved balancerer mellem interne stærkt bevæbnede muslimske stammer på den ene side, og stormagten USA på den anden.

Oman er et land med god økonomisk udvikling, en samlet nation med nationalfølelse, en stærk centralmagt og et godt forhold til omverdenen. Disse parametre gør det muligt for landets centralmagt, at føre en effektiv indenrigspolitik. På trods af, at Oman er et uindskrænket monarki, er landet i gang med en langsom omstilling i retning af mere demokrati.

UKLASSIFICERET

Tillæg A til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman.

Bibliografi

Andersen, Lars Erslev (1999): "Hvem dræber hvem i Yemen", trykt i månedsoversigten "Mellemøst information" nr. 11.

Center for Mellemøststudier og Syddansk Universitetsforlag (2002): "Mellemøsthåndbogen".

Central Intelligence Agency (2002): "The World Factbook, Yemen".

Central Intelligence Agency (2002): "The World Factbook, Oman".

Dansk Udenrigspolitisk Selskab (2002): "Lande i Lommeformat, Yemen".

Dansk Udenrigspolitisk Selskab (2002): "Lande i Lommeformat, Oman".

Duus, K og Zinglensen E (2000): "Geografistatistik". Geografiforlaget.

International Crisis Group (2003): "Yemen: Coping with terrorism and violence in a fragile state". Findes på: www.crisisweb.org.

Janes Sentinal Security assessment (2003): "Oman". Findes på www.sentinal.janes.com. Senest kontrolleret 2003-09-14.

Nielsen, Helle Lykke (1999): "Transitland for terrorister", trykt i månedsoversigten "Mellemøstinformation" nr. 3.

Turner, Barry (2004): "Statesmans Yearbook".

www.leksikon.org: Senest kontrolleret 2003-10-01.

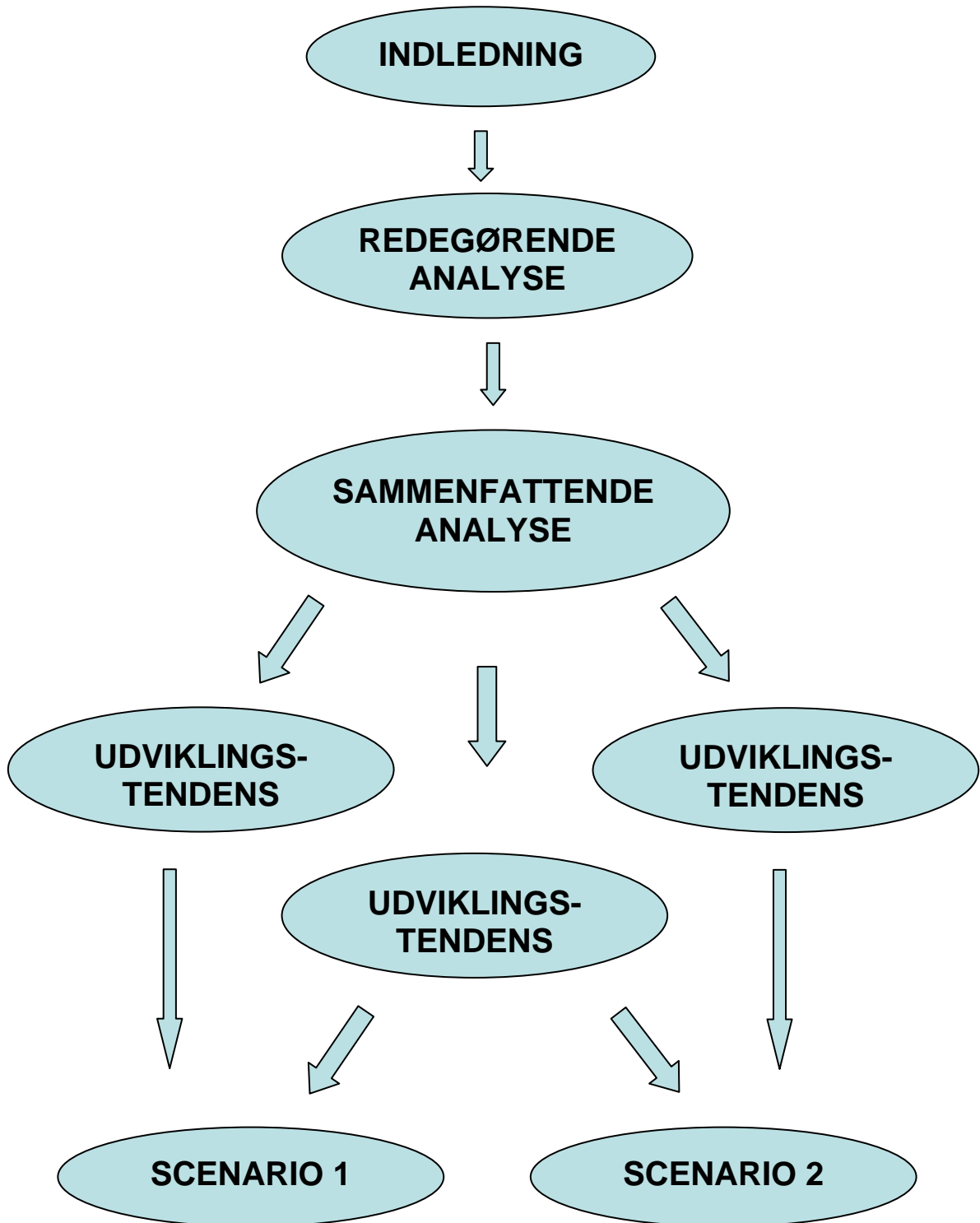
www.sesrtcic.org/statistics/coustats.shtml. Senest kontrolleret 2003-09-14.

The Economist Intelligence Unit (EIU) (2000): Country Report Yemen. The Economist Intelligence Unit Limited.

www.um.dk: "Landefakta" om Yemen og Oman. Senest kontrolleret 2003-10-01.

UKLASSIFICERET

Skematisk oversigt over opgaven

UKLASSIFICERET

Bilag 2 til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman.

Supplerende geografiske oplysninger¹⁰⁴

	Yemen	Oman
Hovedstad	Sanaa	Muscat
Koordinat	15 00 N, 48 00 Ø	21 00 N, 57 00 Ø
Landegrænser	1.746 km: - Oman 288 km - Saudi Arabien 1.458 km	1.374 km: - Yemen 288 km - Saudi Arabien 676 km - De forenede Arabiske Emirater 410 km
Kystlinie	1.906 km	2.092 km
Laveste punkt	0 m	0 m
Højeste punkt	3.760 m	2.980 m
Areal	527.970 km ²	212.460 km ²

---

¹⁰⁴CIA, The World Factbook 2002.

UKLASSIFICERET

Bilag 3 til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman.

Supplerende kommunikations oplysninger¹⁰⁵

	Yemen	Oman
Telefonlinier	291.359	210.000
Mobile telefoner	32.042	59.822
Radio stationer	6 AM, 1 FM og 2 kortbølge	3 AM, 9 FM og 2 kortbølge
TV stationer	7 plus en del kortbølgesendere	13 plus 25 kortbølgesendere
Internet udbydere	1	1
Internet brugere	17.000	120.000

Jernbane	Ingen	Ingen
Veje	69.263 km (heraf 9.963 km asfalterede)	32.800 km (heraf 9.840 km asfalterede, herunder 550 km "motorvej")
Vandveje	Ingen	Ingen
Rørledninger	Olie 644 km Petroleum 32 km	Olie 1.300 km Naturgas 1.030 km
Lufthavne	44 (heraf 16 asfalterede)	139 (heraf 6 asfalterede)

¹⁰⁵ CIA, The World Factbook 2002

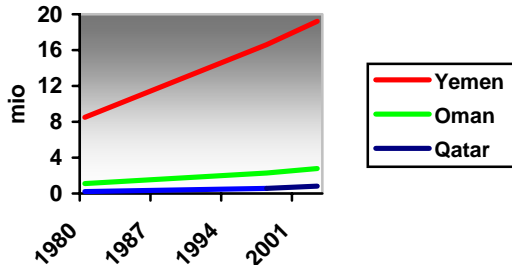
UKLASSIFICERET

Bilag 4 til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman.

Den sociologiske faktor¹⁰⁶

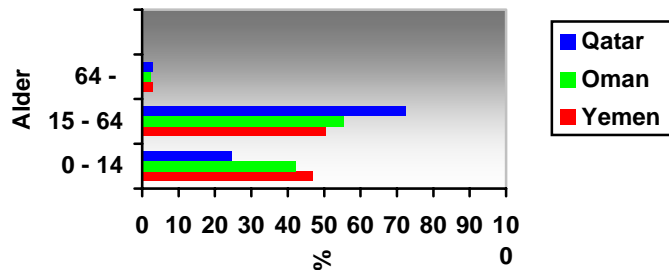
Indbyggertal

Kilde: www.sesrtcic.org 2003-09-14

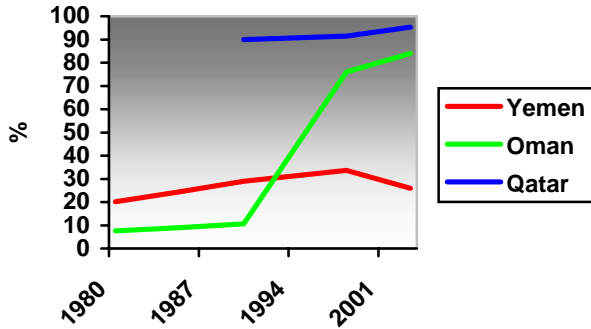
Aldersfordeling

Kilde: CIA the world factbook 2003

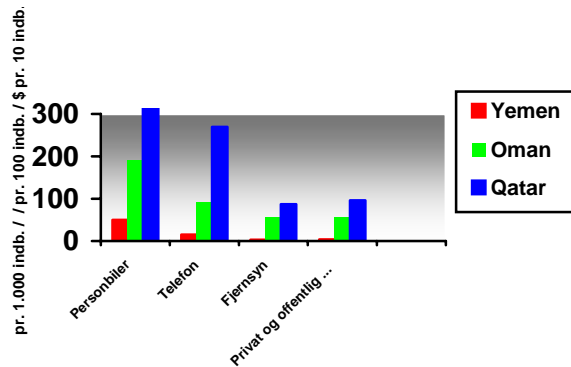
Bybefolkning i %

Kilde: SESRTCIC (Statistic, Economic and Social Research and Training Centre for Islamic Countries) www.sesrtcic.org 2003-09-14

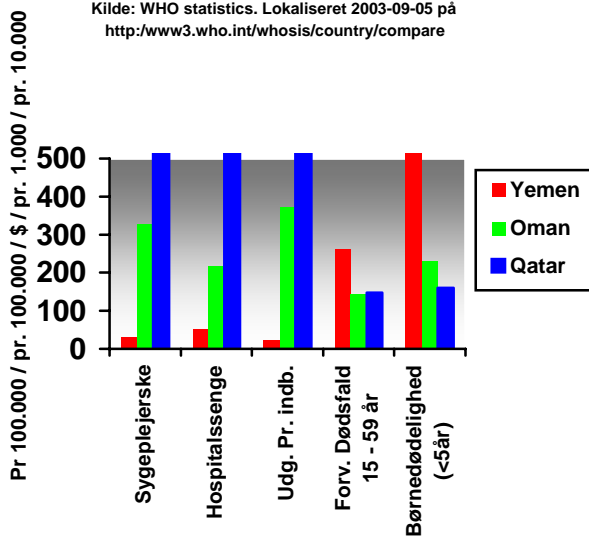
Levestandard

Kilde: www.sesrtcic.org 2003-09-14

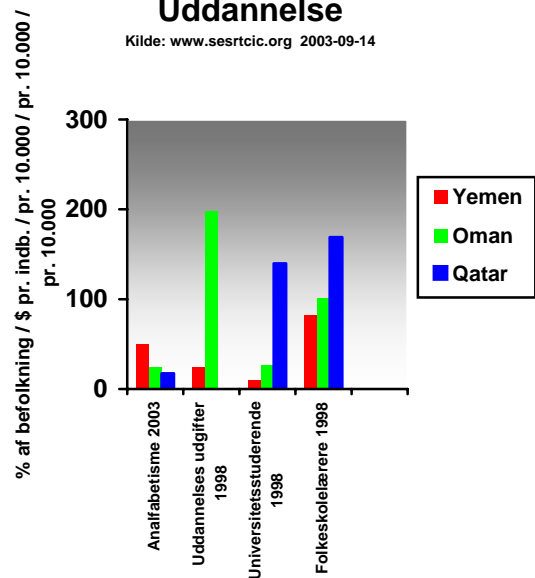
Sundhedstal - 2000

Kilde: WHO statistics. Lokaliseret 2003-09-05 på <http://www3.who.int/whosis/country/compare>

Uddannelse

Kilde: www.sesrtcic.org 2003-09-14

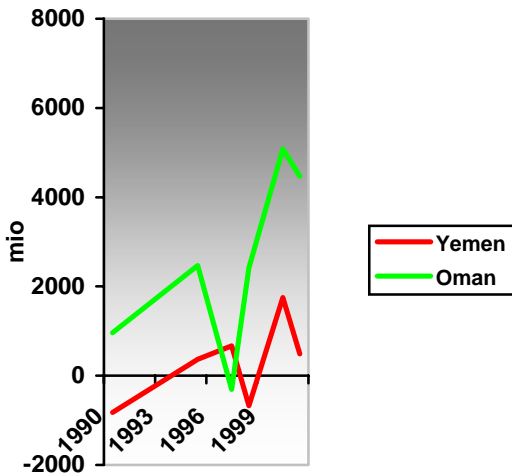
¹⁰⁶Idet Qatar rent sundhedsmæssigt er blandt de førende i regionen, er dette medtaget til sammenligning.

Bilag 5 til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman.

Den økonomisk-videnskabelige faktor

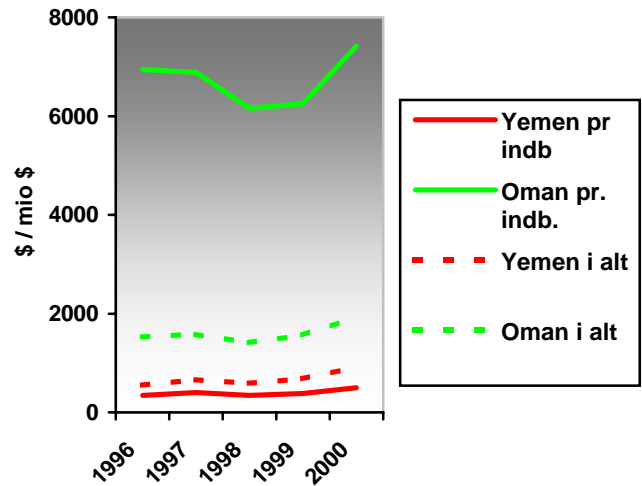
Handelsbalancen

Kilde: www.sesrtcic.org 2003-09-14

BNP

Kilde: EIU (2000) Country Report Yemen og Oman og www.worldbank.org/data/countrydata OKT 2003

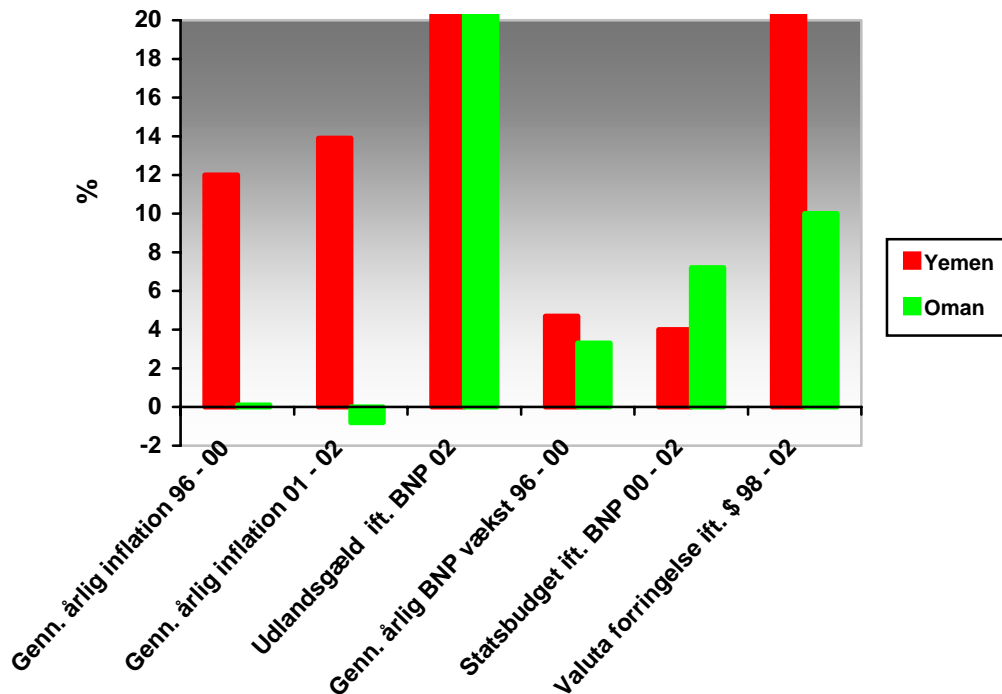

54

Diverse økonomiske tal

25

Kilde: EIU (2000) Country Report Yemen og Oman. www.worldbank.org/data/countrydata OKT 2003.

UKLASSIFICERET

Bilag 6 til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman

Oversigt over sammensætning af de væbnede styrker¹⁰⁷

	Yemen	Oman
Hæren	60.000 mand fordelt på 20 infanteribrigader, 10 pansrede brigader, 8 panserinfanteribrigader, 2 luftbårne brigader, 7 artilleribrigader, 1 missilbrigade og 2 luftforsvarsbrigader	31.500 mand fordelt på 8 infanteribataljoner, 2 pansrede regimentet, 3 artilleriregimenter, 1 luftforsvarsregiment, 3 opklaringskompagnier og 1 selvstændigt faldskærmsregiment
Flåden	1.700	4.200
Flyvevåbnet	5.000	4.100
Livgarde	6.000	5.000
Øvrige	Ca. 50.000 paramilitære som hører under indenrigsministeriet.	Royal Yacht Squadron (150 soldater), Royal Flight (ca. 250 soldater) samt Sultans specialstyrker (ca. 1.000).

Til sammenligning har Saudi-Arabien over 100.000 mand under våben.

---

¹⁰⁷ Janes, Yemen og Oman.

UKLASSIFICERET

Bilag 7 til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman.

Kort over Mellemøsten¹⁰⁸

¹⁰⁸ The World Factbook, CIA (www.cia.gov)

Bilag 8 til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman.

Kort over Yemen¹⁰⁹

¹⁰⁹ www.cia.gov 2003-09-14

UKLASSIFICERET

Bilag 9 til Strategisk Områdestudie Yemen og Oman.

Kort over Oman¹¹⁰

¹¹⁰ www.cia.gov 2003-09-14